

KRONIKA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

1908/1909

ZA REKTORATU

PROF. DRA FRANCISZKA KSAWEREGO FIERICHA

I

OTWARCIE ROKU SZKOLNEGO

W D. 9 PAŹDZIERNIKA 1909

PRZEZ

NOWEGO REKTORA

PROF. DRA JÓZEFA ŁAZARSKIEGO.

W KRAKOWIE.

CZCIONKAMI DRUKARNI C. K. UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

pod zarządem Józefa Filipowskiego ozdob. złotym krzyżem zasługi.

1909.

KRONIKA UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

1908/1909

ZA REKTORATU

PROF. DRA FRANCISZKA KSAWEREGO FIERICHA

I

OTWARCIE ROKU SZKOLNEGO

W D. 9 PAŹDZIERNIKA 1909

PRZEZ

NOWEGO REKTORA

PROF. DRA JÓZEFA ŁAZARSKIEGO.

W KRAKOWIE.

CZCIONKAMI DRUKARNI C. K. UNIwersYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarząd~~em~~ Józefa Filipowskiego ozdob. złotym krzyżem zasługi.

1909.

KRONIKA

UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO

1908/1909

W KRAKOWIE

PROF. DRA FRAŃCISKA KSAWĘRSKIEGO WYDAŁ

OTWARCIE ROKU SZKOLNEGO

W D. 9 PAŹDZIERNIKA 1908

W KRAKOWIE

WYDAŁO DOKTOR

PROF. DRA JÓZEF A. LUBOWSKI

W KRAKOWIE

WYDAŁO DOKTOR FRAŃCISZEK J. KSAWĘRSKI

Nakładem c. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Rok szkolny 1909/10 otwarty został w sobotę dnia 9 października 1909 nabożeństwem w kościele akademickim św. Anny, które odprawił ks. Dr Antoni Bystrzonoński, Profesor Wydziału teologicznego. Gdy po nabożeństwie zgromadzili się w auli dostojni goście, jako to: Naczelnicy władz rządowych i autonomicznych, Senat Akademicki, Profesorowie i Docenci, tudzież młodzież uniwersytecka i liczna publiczność, wygłosił Prorektor Prof. Dr. Franciszek Ksawery Fierich następujące sprawozdanie:

Magnificencyo! Dostojne Zgromadzenie!

Postępując drogą wytkniętą przez moich poprzedników w urzędzie rektorskim, zamierzam przedstawić sprawozdanie z ważniejszych wydarzeń z ubiegłego roku szkolnego, mających znaczenie dla naszej Rzeczypospolitej naukowej.

Przedewszystkiem niechaj mi będzie wolno złożyć hołd pamięci zmarłych członków naszej wszechnicy i jej zakładów.

Z końcem września ubiegłego roku umarł Karol Estreicher. Wrodzone powołanie, głęboka nauka, uzdolnienie, zamiłowanie literackie, niezwykła, wprost zdumiewająca wytrwałość, złożyły się na wybitną działalność uczonego, bibliografa i bibliotekarza.

Pełnego zasług bibliotekarza żegnano w auli w czerwcu r. 1905, w chwili, gdy ustępował, ze swego z chlubą

przez tyle lat zajmowanego stanowiska. Był to akt hołdu, złożony przez wszechnice krajowe, Akademię Umiejętności, uczonych i przyjaciół, akt hołdu, złożony znakomitemu uczonemu, autorowi pomnikowej bibliografii polskiej, wielce zasłużonemu bibliotekarzowi i wybitnemu obywatelowi. Karol Estreicher był od szeregu lat i oby na zawsze pozostał dla nas wzorem mrówczej pracy, przykładem nieustrudzonego pracownika, przez całe życie gorąco oddanego swemu zawodowi.

Kilka miesięcy później, bo w styczniu r. 1909, straciła biblioteka, a temsamem i wszechnica wybitną siłę w osobie Dra Adama Bełcikowskiego. Zmarły skryptor Biblioteki Jagiellońskiej, pracownik na polu historii literatury, zasłużony pisarz i dramaturg, był związany z nami nietylko przez swoje stanowisko w Bibliotece Jagiellońskiej, które z wielkim pożytkiem zajmował, ale nadto był i to jeszcze w r. 1866 docentem historii literatury polskiej w Warszawie, a następnie w kilka lat później docentem tegoż przedmiotu na naszej wszechnicy. Jako docent wykładał przez kilka półroczy, poczem objął stanowisko urzędowe w Bibliotece Jagiellońskiej.

Z początkiem półrocza letniego poniosła Wszechnica, a w szczególności Wydział filozoficzny, ciężką, przez długie lata wprost niepowetowaną stratę. Leon Mańkowski, profesor nadzwyczajny literatury staroindyjskiej, umarł 18 kwietnia b.r. Odbывał wykłady w swoim zakresie od r. 1893. Nauka traci w nim wybitnego i wielce zasłużonego badacza, Uniwersytet znakomitego profesora. Zmarły potrafił w młodości rozbudzić zapał do specjalnych studyów w nauce sanskrytu. Ś. p. Mańkowski, jeden z najgodniejszych obywateli naszego miasta, wspierał ubogich hojną ręką; jemu zawdzięczać należy w największej mierze przyjsie do skutku tanich mieszkań dla robotników katolickich.

W dniu 20 kwietnia br. umarł Edward hr. Mostowski, były docent Wszechnicy Jagiellońskiej. Zmarły przed dwudziestu kilku laty spełniał z pożytkiem obowiązki docenta,

a czasowo i zastępcy profesora prawa cywilnego na Wydziale prawniczym tutejszego Uniwersytetu.

W kronice żałobnej z ubiegłego roku szkolnego wymienić należy Bolesława Antoniewicza, profesora Akademii handlowej i rachmistrza Wszechnicy Jagiellońskiej. Umarł w marcu b. r. W zmarłym tracimy, podobnie jak i wiele innych instytucji, których był podporą — wytrawnego, nieustrudzonego pracownika w rachunkowości uniwersyteckiej. — Ś. p. Antoniewiczowi zawdzięczamy ujęcie we właściwe formy rachunkowości fundacji powierzonych Wszechnicy Jagiellońskiej.

Zwracając się do faktów, łączących się z reprezentacją i dostojnością naszej Wszechnicy, należy zarejestrować kilka wydarzeń.

Z początkiem ubiegłego roku szkolnego Wszechnica Jagiellońska brała udział w dwóch jubileuszach pierwszorzędnego znaczenia; w jubileuszu 50 letniego kapłaństwa Ojca Św. i w jubileuszu 60 letnich rządów Najjaśniejszego Pana

W chwili, kiedy cały świat katolicki składał hołd Ojcu Św., Senat Akademicki wysłał telegram do Ojca Św. z wyrazami najgłębszej czci i hołdu. W odpowiedzi otrzymał rektor z Watykanu telegram z wyrazami wdzięczności i błogosławieństwem dla Senatu i ze zapewnieniem, iż Ojciec Św. z wdzięcznością przyjął uczucia przywiązania od Senatu Akademickiego.

W końcu listopada ubiegłego roku wzięli udział rektor z prorektorem w deputacji urzędniczej, która z powodu jubileuszu Wielkodusznego Monarchy, w Burgu złożyła hołd Najj. Panu.

Wszechnica Jagiellońska brała udział w ubiegłym roku w trzech uroczystościach jubileuszowych uniwersytetów obcych.

Senat Akademicki wysłał adres do Uniwersytetu w Louvain, z powodu odnowienia tego uniwersytetu przed 75 laty. Na uroczystości w Louvain, która się odbyła w maju br., Uniwersytet Jagiell. reprezentował Radca Dworu Prof. Dr.

Wicherkiewicz. Naszego reprezentanta powitała delegacya tamtejszych polskich studentów. Z początkiem lipca brała udział nasza Wszechnica przez swego delegata Prof. Dr. Kostaneckiego w jubileuszu 350-letniego istnienia uniwersytetu w Genewie; delegat nasz wręczył adres, wystosowany przez Senat Akademicki Wszechnicy Jagiellońskiej. Wreszcie z końcem roku szkolnego wysłał Senat Akademicki adres zredagowany w języku łacińskim na jubileusz pięćsetletniego istnienia uniwersytetu lipskiego. Senat Akademicki uczynił to, kierując się zasadą wzajemności. Uniwersytet lipski bowiem przesłał również adres na jubileusz naszego Uniwersytetu w r. 1900.

Z początkiem listopada ubiegłego roku odbyła się promocya »sub auspiciis Imperatoris« p. Bronisława Malinowskiego na doktora filozofii. Uroczyste wręczenie pierścienia od Najjaśniejszego Pana nastąpiło w auli. Delegatem Monarchy był p. Radca Dworu Fedorowicz, a promotorem Prof. Dr. X. Stefan Pawlicki.

W dniu 27 listopada udała się do Wiednia deputacya Senatu Akademickiego, w której skład weszli rektor, prorektor, niemniej profesorowie Wicherkiewicz, Jaworski i Bieńkowski, celem wręczenia dyplomu na honorowego doktora filozofii J. E. Ministrowi Skarbu Witoldowi Korytowskiemu. Wręczenie dyplomu nastąpiło w pałacu Ministra Skarbu, po przemówieniu rektora i dziekana Wydziału filozoficznego. — Uniwersytet Jagielloński, nadając za zezwoleniem Najj. Pana tytuł doktora honorowego filozofii, Exc. Ministrowi Korytowskiemu, chciał dać wyraz tej myśli, iż Minister Korytowski znakomicie zastosowując w praktyce zasady nauki o skarbowości, wprowadził politykę finansową na właściwe tory. Dzięki temu podniósłszy wogóle siłę finansową państwa, potrafił w granicach sprawiedliwości zaspokoić oddawna odczuwane potrzeby naszej Wszechnicy. Exc. Korytowskiemu, naszemu rodakowi, zawdzięczamy, iż szereg gmachów i zakładów uniwersyteckich jest na ukończeniu, których powstanie zaspakaja nasze najbardziej piękące postulaty.

Zastanawiając się nad faktami ogólnego znaczenia dla naszej Wszechnicy, przede wszystkim przytoczyć należy zdarzenia doniosłe, a połączone z nad wyraz wielką i dotkliwą stratą dla naszej pierwszej uczelni polskiej.

Z końcem ubiegłego roku szkolnego ustąpiło ze zajmowanych katedr czterech profesorów i byłych rektorów naszej Wszechnicy. Ustąpili jużto z powodu ustawy przepisanej wieku lat 70 życia, jużto na własne żądanie, po osiągniętych 65 roku życia.

J. Exc. Prof. Stanisław hr. Tarnowski ustąpił po czterdziestoletniej działalności z katedry historii literatury polskiej. Okoliczność ta stała się powodem, iż Najj. Pan wystosował pismo odręczne do Stanisława Tarnowskiego. W piśmie tem Monarcha najlaskawiej zwrócił się do ustępującego z katedry Profesora, jako do wiernego syna narodu polskiego, którego stał się dumą i chlubą. Wszechnica Jagiellońska, chcąc dać folgę swoim uczuciom czci i wdzięczności dla Prof. Stanisława Tarnowskiego, urządziła uroczystość pożegnalną uniwersytecką w dniu 25 maja. Była ona nietylko świętem uniwersyteckiem, świętem pracy i kultury — ale była w równej mierze wyrazem ogólnej czci dla męża, którego dorobek naukowy i społeczny stał się naszym dorobkiem narodowym. Nawał osób, pragnących brać udział w tej uroczystości, był tak znaczny, iż aula uniwersytecka ani w części nie byłaby w stanie objąć tych, którzy chcieli złożyć hołd pracy i zasłudze. Toteż było powodem, iż uroczystość nie odbyła się w auli uniwersyteckiej, lecz w sali starego teatru. W uroczystości wzięli udział najwyżsi reprezentanci Kościoła, władz rządowych i autonomicznych. W imieniu Wysokiego Rządu przemawiał Minister Wyznań i Oświaty J. E. hr. Stürgkh. W przemowie swojej zaznaczył P. Minister, iż uroczystość pożegnalna Stanisława Tarnowskiego jest to dzień chwały, godny, aby go postawić na równi z najuroczystszyimi dniami pamiątkowymi, jakie obchodził Uniwersytet podczas pięć i pół wiekowego swego istnienia. Wśród licznych

mów wygłoszonych przez członków Senatu Akademickiego Uniwersytetu krakowskiego i lwowskiego, byłych i obecnych uczniów, reprezentantów towarzystw naukowych, w niezatartej pamięci zostanie mowa Henryka Sienkiewicza. Mógł mówić imieniem wszystkich, w których bije serce polskie, i w takim też nastroju wysłuchano pięknych słów mistrza. Na końcu przemawiał Jubilat; ze wzniosłej jego mowy pozostaną stale w pamięci słowa błogosławieństwa, zwrócone do naszej Wszechnicy; słowa te niechaj będą słowami otuchy dla nas i naszych przyszłych pokoleń.

W ubiegłym roku szkolnym Wydział filozoficzny poniósł drugą dotkliwą stratę. Po wieloletniej, pełnej chluby działalności ustąpił ze zajmowanej katedry Radca Dworu Dr. Wincenty Zakrzewski, profesor historii powszechnej na naszej Wszechnicy i teŹ były rektor, i to ustąpił wcześniej, niŹ to uczynić był winien, bo lat kilka przed ukończeniem 70 roku życia. Tak ze strony Wydziału filozoficznego, jak ze strony Senatu Akademickiego zwracano się do Prof. Zakrzewskiego z usilną prośbą, aby cofnął swoje podanie o zwolnienie go od obowiązków profesora. Niestety, prośba pozostawała bezskuteczną, gdyż stan zdrowia wielce zasłużonego profesora i uczonego zmusza go do ustąpienia obecnie ze zajmowanego stanowiska. Profesorowie Uniwersytetu, niemniej uczniowie, tak dawniejsi, jak i obecni, pragnęli dać wyraz czci i wdzięczności dla znakomitego historyka. W dniu 4 lipca br. zgodnie z życzeniem Prof. Zakrzewskiego jedynie w gronie kolegów wydziałowych i uczniów, Wydział filozoficzny zęgnął uroczystie ustępującego profesora. Najważniejszą widownią profesorskiej działalności Radcy Dworu Zakrzewskiego było jego Seminarium historyczne, które dawało młodym siłom pracującym w dziedzinie historii możność bezpośredniego zetknięcia się z kierownikiem seminarium, korzystając z jego metody naukowej i z jego bogatej wiedzy. Prof. Zakrzewski, ustępując z katedry, może z pełnem zadowoleniem stwierdzić, że pozostawia we właściwem słowa znacze-

niu uczniów, którzy z wielkim pożytkiem dla nauki polskiej pracują w dziedzinie historyi.

Wydział teologiczny poniósł również doniosłe straty przez ustąpienie dwóch profesorów ze zajmowanych katedr.

Ustąpił senior Wydziału teologicznego, X. Prof. Dr. Kanonik Stanisław Spis. W osobie Prof. X. Spisa tracimy jeden z filarów naszej Wszechnicy, tracimy męża, który przez lat 30 jako profesor, dziekan i rektor Wszechnicy Jagiellońskiej, oddawał się ze zapałem, tak swoim obowiązkom zawodowym, jak i licznym obowiązkom, złączonym z godnościami uniwersyteckimi. Ksiądz Kanonik Spis ustąpił kilka lat przed ukończeniem roku 70 życia, a to ze względu na swój stan zdrowia. We wdzięcznej pamięci zachowa Wszechnica, iż ustępujący profesor podczas swego rektoratu gorliwie i skutecznie bronił praw i przywilejów naszego Uniwersytetu, odnoszących się do kanonii akademickich; a że dziś jesteśmy jak byliśmy przez wieki, kolatorami kanonii akademickich i kilku probostw, to przedewszystkiem jego gorliwym zabiegom zawdzięczać winniśmy. Posiadamy jego fundacyi dwa złote łańcuchy kanonickie, które rektor ma doręczać kanonikom uniwersyteckim, podpisując im prezentę na kanonię.

Drugim profesorem, ustępującym z Wydziału teologicznego, jest X. Prof. Władysław Knapiński. Ustępuje z katedry przez siebie zajmowanej z powodu ukończonego 70 roku życia. Wydział teologiczny chlubi się X. Knapińskim, jako jednym z najwybitniejszych w Polsce i w świecie słowiańskim pracownikiem w dziedzinie teologicznej historyi i Pisma św. Ustępujący profesor brał czynny udział w wydawnictwie Encyklopedyi kościelnej, której conajmniej część trzecia jest wyłączną pracą X. Knapińskiego. X. Prof. Knapiński, hon. Kanonik warszawski, jest uczniem Akademii duchownej w Warszawie. W r. 1887 katolicka Akademia duchowna petersburska zamianowała go doktorem św. Teologii. W r. 1888, został mianowany profesorem zwyczajnym naszej Wszechnicy. Szereg razy był ustępujący profesor dzie-

kanem Wydz. teologicznego, a w r. 1897/8, rektorem naszej Wszechnicy.

Ustępuje więc ze zajmowanych katedr czterech mistrzów naszej Wszechnicy. Pocieszającą dla nas jest jedynie ta okoliczność, iż ci czterej profesorowie, pozostaną nadal na naszej Wszechnicy, wprawdzie nie jako profesorowie czynni, lecz jako profesorowie honorowi naszej Almae Matris. Jako profesorom honorowym będzie im przysługiwało prawo odbywania wykładów. Miejmy też tę niepłonną nadzieję, iż z prawa tego będą niejednokrotnie korzystali, chcąc spełnić moralny obowiązek wspomżenia naszej prastarej Szkoły Głównej swoją bogatą wiedzą i doświadczeniem, zdobytem usilną pracą.

Obfitą jest w zdarzenia kronika łącząca się z administracją i zarządem naszej Wszechnicy. Najważniejsze fakta przytoczyć należy.

W zeszlórocznem inauguracyjnym przemówieniu rektor Wszechnicy dał wyraz zapatrywaniu, iż Collegium novum z powodu liczby słuchaczy stale wzmagającej się, niemniej z powodu stworzenia szeregu nowych katedr uniwersyteckich niema dostatecznej ilości sal i to sal obszerniejszych, a temsamem zachodzi potrzeba w najkrótszym czasie pozyskania nowego gmachu w otoczeniu Collegium novum. Myśl ta stała się wytyczną postępowania, a spełnienie tego postulatu gorącym życzeniem Grona Profesorów Wydziału prawniczego, i filozoficznego. W tym też kierunku rozwinięto energiczną działalność i zwrócono się z odpowiednimi wnioskami do Wysokiego Rządu o zakupno gruntu półmorgowego, a położonego naprzeciwko Collegium novum. Wnioski te zostały najprzychylniej przyjęte przez J. E. Ministra Wyznań i Oświaty hr. Stürgkha, przez J. E. P. Ministra Bilińskiego i J. E. Min. Dulębę, niemniej J. E. P. Namiestnika Bobrzyńskiego. Gorąco zajęli się tą sprawą Posłowie do Izby Deputowanych Rady Państwa Prezes Kola Polskiego Prof. Głąbiński, niemniej Prof. Uniw. Dr. Górski i Sikorski, którym ze strony naszej

Wszechnicy należy wyrazić najżywszą podziękę za zaopiekowanie się sprawami dotyczącymi naszej Rzeczypospolitej naukowej. Miejmy tę niepłonną nadzieję, iż nasze liczne deputacje w tej sprawie w Wiedniu i we Lwowie znajdą posłuch i doprowadzą do pomyślnego załatwienia pierwszorzędnej doniosłości sprawy.

Do zakładów uniwersyteckich, które przedewszystkiem wymagają zaopiekowania się przez władze rządowe, zaliczyć winniśmy Bibliotekę Jagiellońską.

Wprawdzie z uznaniem zaznaczyć należy, iż w ostatnich latach zaszło dużo zmian na lepsze, zwłaszcza wskutek przyłączenia gmachu nowodworskiego, niemniej dzięki gorliwej a umiejętnej pracy Dyrekcyi, mimo to istnieje wiele braków, których dopełnienie jest i długi czas będzie troską władz powołanych. Chociaż Biblioteka Jagiellońska nie podlega władzom uniwersyteckim, to przecież Senat Akademicki zajmował się i w tym roku, jak i w latach ubiegłych, sprawami Biblioteki Jagiellońskiej. I tak podjęto starania o wydátne podwyższenie dotacyi bibliotecznej. Najważniejszą jednak jest rzeczą, iż władze uniwersyteckie brały pod rozwagę uzyskanie nowego gmachu, który odpowiadałby nowożytnym wymaganiom. Jest to niezbędnem, jeżeli się zważy, że obecne budynki są zaniedbane, nadto zawsze były nieodpowiednie na Bibliotekę, a obecnie są i za ciasne.

Z prawdziwem zadowoleniem zapisać należy, iż w roku ubiegłym przybył nowy budynek dla Bursy Akademickiej. Budowa Bursy na podstawie planów, opracowanych przez inżyniera Pakiesa w porozumieniu z Prof. Żórawskim, a zatwierdzonych przez Senat Akademicki i c. k. Namiestnictwo, została przed kilku tygodniami ukończoną. Przyjście do skutku tego nowego gmachu zawdzięczać należy staraniom, usilnej pracy i żelaznej woli Prof. Ulanowskiego i Profesora, niemniej Seniora Bursy akademickiej Żórawskiego. Nazwisko Prof. Ulanowskiego stale złączy się z omawianą instytucją, tak jak się złączyło z instytucją Drukarni Uniwersyteckiej.

Budowa Bursy Akademickiej kosztowała 262 tysiące koron. Kwota ta nie została jednak odrazu w całości złożoną. W następstwie tego zaszły trudności w przedmiocie wypłaty poszczególnych rat przedsiębiorcy budowy. I tak w maju br. trzeba było wypłacić znaczne kwoty, mimo to, iż brak był odpowiednich funduszy. Wobec tego Senat Akademicki zwrócił się do władz rządowych z prośbą o wcześniejszą wypłatę 100.000 Koron. W sprawie tej liczne deputacje Senatu Akademickiego przedstawiły stan sprawy władzom rządowym tak we Lwowie, jak i w Wiedniu. Dzięki J. E. Panu Ministrowi Skarbu i Exc. P. Namiestnikowi Senat Akademicki otrzymał zaliczkę 100.000 koron i to jako zaliczkę bezprocentową, co w wysokim stopniu ułatwiło przyjsie do skutku budowy Bursy Akademickiej. Przed kilku tygodniami władze rządowe przeznaczyły 10.000 koron na wewnętrzne urządzenie Bursy Akademickiej, tudzież przyzwoliły, poczynszyszy od r. 1910 w miarę koniecznej potrzeby, najwyżej atoli na przeciąg 5 lat, na dodatek na utrzymanie bursy w kwocie 7.500 koron, zamiast dotychczasowej dotacyi rocznej. Fakt ten przytoczyć należy ze szczerą wdzięcznością. Składając sprawozdanie o Bursie Akademickiej, wspomnieć należy o Towarzystwie dobroczynnem, założonem z inicjatywy grona Profesorów Uniwersytetu. Towarzystwo to w najkrótszym czasie rozpocznie swą działalność. Zadaniem omawianego Towarzystwa jest wspieranie celów Bursy Akademickiej, a zwłaszcza zwiększenie dochodów na utrzymanie bursy.

W organizacji pomocniczych urzędów uniwersyteckich nastąpiła zmiana w ubiegłym roku szkolnym, a mianowicie został wprowadzony w swój urząd archiwaryusz Uniwersytetu Jagiellońskiego w osobie p. Adama Chmiela. Pieczę nad archiwum Senatu wykonywał od początku XIX w. jeden z urzędników kancelaryi uniwersyteckiej, potem spełniał te obowiązki sekretarz Uniwersytetu. Do spraw archiwum Senatu Akademickiego wybrana jest przez Senat stała Komisya archiwalna. do której należą Prof. Bolesław Ulanowski, jako

przewodniczący, Prof. Stanisław Krzyżanowski i Prof. Stanisław Kutrzeba, jako członkowie. W archiwum Senatu przechowywane są dawne przywileje, poczynszyszy od r. 1364, nadane Uniwersytetowi dokumenta i akta papierowe, dotyczące różnych uposażeń, akta czterech Wydziałów uniwersyteckich, głównie poczynszyszy od początku XVIII w., wreszcie rękopisy, obejmujące dawne sprawy zakładów uniwersyteckich, burs, prebend kościołów, nad którymi Uniwersytet Jagielloński wykonywał, lub wykonywa dotychczas prawo patronatu.

Również w zeszłym roku został mianowany historyograf Uniwersytetu Jagiellońskiego. Urząd historyografa Uniwersytetu Jagiellońskiego ustanowiony został przez Sebastjana Petrycego, doktora medycyny i filozofii, na mocy aktu fundacyjnego z dnia 12 maja 1620 r., którym Sebastjan Petrycy zapisał 2.000 złp. kolegiacie św. Anny. Procenta od tej sumy służyły na wynagrodzenie historyografa Uniwersytetu. Obowiązkiem historyografa było kronikę coroczną, obejmującą sprawy albo Uniwersytetu, lub kraju, lub wreszcie miasta Krakowa, odczytywać na Wydziale filozoficznym w czasie około św. Michała, a pracę uznaną za dobrą należało złożyć w archiwum uniwersyteckiem. Od 1780 aż do r. 1834 Uniwersytet nie miał historyografa, a szczupłe dochody od sumy fundacyjnej kapituły św. Anny przeznaczała na inne cele, a mianowicie na wsparcia dla biednych studentów. Odtąd historyografem Uniwersytetu bywał zwyczajnie podarchiwaryusz Uniwersytetu, a w ostatnich latach ubiegłego stulecia był nim Dr. Władysław Wisłocki, kustosz Biblioteki Jagiellońskiej, aż do dnia swojej śmierci w r. 1900. Odtąd posada ta nie została obsadzoną przez lat osiem. Dopiero dnia 24 grudnia 1908 r. J. E. Kardynał Książe Biskup krakowski zamianował historyografem naszej Wszechnicy na przedstawienie proboszcza kościoła św. Anny i Senatu Akademickiego p. Adama Chmiela, archiwaryusza archiwum uniwersyteckiego.

Mówiąc o sprawach czysto administracyjnych, a znaczenia ogólnego, należy przytoczyć z zadowoleniem kilka

dodatnich faktów. Po pięcioletniej pracy Komisya prawnicza Senatu Akademickiego ostatecznie wygotowała w ubiegłym roku szkolnym sprawy fundacyjne, dojrzałe do załatwienia. Projekty listów fundacyjnych przedłożone zostały do zatwierdzenia c. k. Namiestnictwu, jako najwyższej władzy fundacyjnej. Główną to zasługą Profesorów: Zolla, Brzezińskiego, Jaworskiego i Wróblewskiego. W sprawach kasowości uniwersyteckiej wprowadzono pewne uproszczenia, a mianowicie za zezwoleniem c. k. Namiestnictwa dla ujednostajnienia czasu wpływu dochodów fundacyjnych, konwertowano rentę srebrną i papierową, których szereg kapitałów fundacyjnych był lokalny, na listy zastawne Banku krajowego. Dalej na wniosek Rektoratu Senat Akademicki wydał dokładny regulamin dla depozytów uniwersyteckich, niemniej regulamin w przedmiocie administrowania funduszem zapomogowym.

Zwracając się do kronik poszczególnych Wydziałów Wszechnicy Jagiellońskiej, należy przytoczyć najważniejsze zdarzenia, odnoszące się do czterech Wydziałów i Studium rolniczego. Na Wydziale teologicznym otrzymał tytuł i charakter Radcy Dworu X. Prof. Dr. Spis; X. Prof. Dr. Gabryl otrzymał order Żelaznej Korony klasy III. Po dziesięcioletnim wakansie obsadzone zostały katedry dogmatyki szczegółowej i teologii pasterskiej. X. Maciej Sieniatycki, profesor dogmatyki szczegółowej na Uniwersytecie lwowskim, objął katedrę dogmatyki, jako profesor zwyczajny, a X. Antoni Bystrzowski, jako profesor nadzwyczajny, objął katedrę teologii pasterskiej. X. Jan Mazanek, Kanonik Kapituły krakowskiej, objął na lat trzy zastępczo wykłady teologii moralnej, przy czem Najj. Pan nadał mu tytuł profesora zwyczajnego. Na kreować się mającą katedrę socyologii dla słuchaczy Wydziału teologicznego zaproponował Wydział X. Dra Kazimierza Zimmermanna z Poznańskiego. Jest gorącym życzeniem, aby czempredzej nastąpiło obsadzenie tej katedry i by ją powierzono X. Zimmermannowi. W sprawie tej deputacye

Senatu Akademickiego życzenia swe przedstawiły J. E. Ministrowi Wyznań i Oświaty i J. E. Ministrowi Skarbu.

Na Wydziale prawa i administracyi otrzymał Prof. Dr. Bolesław Ulanowski tytuł i charakter Radcy Dworu, a Prof. Dr. Xawery Fierich order Żelaznej Korony III klasy. Akty habilitacyjne Dra Adama Krzyżanowskiego ze zakresu polityki ekonomicznej i ekonomii politycznej i Dra Spyry z dziedziny prawa handlowego i wekslowego zostały zatwierdzone. Również zatwierdzoną została uchwała Grona Profesorów Wydziału prawniczego w przedmiocie dopuszczenia sekretarza c. k. Namiestnictwa, Dra Władysława Wróblewskiego na docenta prywatnego nauki administracyi i austriackiego prawa administracyjnego. P. Stanisław Pietraszkiewicz z Warszawy, pragnąc umożliwić ogłoszenie corocznie dla uczniów naszego Uniwersytetu konkursu na prace naukowe ze zakresu nauk prawno-ekonomicznych, złożył na rok szkolny przyszły kwotę 700 koron.

Na Wydziale lekarskim otrzymał Prof. Dr. Browicz tytuł i charakter Radcy Dworu, a Prof. Dr. Kostanecki uzyskał tytuł Doktora honorowego na Uniwersytecie genewskim. Tytuł nadzwyczajnego profesora Uniwersytetu otrzymał docent prywatny Dr Braun. Doc. Dr Dobrowolski mianowany został profesorem szkoły położnych. Profesorom nadzwyczajnym Dr. Bochenkowi i Dr. Godlewskiemu przyznano pobory profesorów nadzwyczajnych od 1 października 1909. Prof. Dr. Nowak otrzymał subwencję 7000 koron na przeprowadzenie dalszych badań w dziedzinie weterynaryi. C. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty przyzwoliło na subwencję 1000 koron Prof. Marchlewskiemu na podróż naukową.

Reskryptem z 11 marca 1909 zezwoliło c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty w porozumieniu z c. k. Ministerstwem Skarbu na zakupno realności Izabelli Rehmanowej za cenę 300.000 koron. Grunta te są przeznaczone pod budowę budynków administracyjnych i gospodarczych klinik krakow-

skich. Sprawa ta pierwszorzędnej doniosłości dla naszej Wszechnicy jest obecnie w stadyum przygotowawczem.

W dniach 19, 20 i 21 lipca 1909, odbył się w klinice medycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego I zjazd internistów ziem polskich z nader licznym udziałem lekarzy z pod wszystkich zaborów, a nawet z Ameryki. Na zjeździe ze zgłoszonych 54 odczytów i 3 referatów wygłoszono wszystkie referaty i 25 odczytów.

Na Wydziale filozoficznym otrzymał tytuł i charakter Rady Dworu Prof. Dr. Olszewski, a Prof. Dr. Emil Godlewski został odznaczony orderem Żelaznej Korony kl. III. Ordery zagraniczne otrzymali Prof. Dr. Szajnocha i Prof. Dr. Jerzy hr. Mycielski, pierwszy order Komandorski rumuński, drugi Krzyż Oficerski holenderski. Prof. Dr. Stanisław Windakiewicz i Prof. Dr. Maryan Zdziechowski otrzymali tytuły zwyczajnych profesorów. Profesorami nadzwyczajnymi mianowani zostali: Dr. Talko-Hrynciewicz dla antropologii, Dr. Surzycki dla nauki zarządu gospodarstwa wiejskiego, Dr. Wacław Tokarz dla austriackiej i powszechnej historii, a Dr. Franciszek Bujak dla polskiej i powszechnej historii ekonomii. Profesorom nadzwyczajnym Dr. Siedleckiemu i Dr. Garbowskiemu przyznano pobory profesorów nadzwyczajnych od 1 października br. Doc. Dr. Grabowski otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. Dr. Dziewulski mianowany został prowizorycznym adjunktem Obserwatorium astronomicznem. Ministerstwo W. i O. zatwierdziło docentury prywatne Dr. Strońskiego ze zakresu filologii romańskiej, Dra Antoniego Korczyńskiego ze zakresu chemii organicznej, Dra Władysława Kulczyńskiego ze zakresu systematyki zoologicznej, a Dra Krzemienińskiego ze zakresu fizjologii roślin i botaniki rolniczej. Również zatwierdziło Ministerstwo wnioski Grona Profesorów o zamianowanie p. Ludwika Janowskiego lektorem języka rosyjskiego.

Subwencje na podróże naukowe otrzymali Prof. Dr.

Zaremba, Prof. Dr. Heinrich i Drowie Smoleński, Kolankowski, Przychocki, Loria, Bulanda i Hybiński.

Ministerstwo przyznało kredyt maksymalny w kwocie 56.246 K. na budowę trzeciego piętra w Collegium minus i na urządzenie w niem windy elektrycznej.

Na Studium rolniczem zaszło kilka istotnych zmian. Po ustąpieniu z Dyrekcyi Studium rolniczego Prof. Dra Godlewskiego, Dyrektorem tegoż Studium mianowany został Prof. Dr. Waleryan Klecki. J. E. Minister W. i O. z powodu ustąpienia Prof. Dra Godlewskiego ze stanowiska Dyrektora Studium Rolniczego wyraził mu za wieloletnie i wydane kierownictwo Studium rolniczem podziękowanie i uznanie. Prof. Dr. Witkowski został mianowany przewodniczącym, a Prof. Dr. Czerkawski zastępcą przewodniczącego II rolniczej Komisji egzaminacyjnej. W myśl kontraktu kupna sprzedaży folwarku Mydlniki, jako fermi wzorowej przy Studium rolniczem, zarząd Mydlnik został oddany re-skryptem Ministerstwa Wyznań i Oświaty 3 września 1908 profesorowi, zajmującemu katedrę uprawy roli i roślin, obecnie Prof. Dr. Rogoyskiemu, jako odpowiedzialnemu kierownikowi pod nadzorem stałej komisji rolniczej Wydziału filozoficznego. Na pokrycie wszystkich wydatków związanych z prowadzeniem gospodarstwa w Mydlnikach, włączając także wydatki na cele doświadczalne, przyznało Ministerstwo dotację roczną 50.000 K. Kierownik odpowiedzialny zobowiązał się tak urządzić gospodarstwo w Mydlnikach, aby sprzedaż płodów gospodarskich dawała w rocznem przecięciu z 10 lat, conajmniej 60.000 K. Wszelkie dochody ze sprzedaży płodów rolniczych mają być przelewane do kasy państwa. Ministerstwo zastrzegło nadto, aby gospodarstwo doświadczalne w Mydlnikach służyło w miarę potrzeby także celom innych katedr Studium rolniczego. Nadmienić należy, iż nowy budynek Studium rolniczego przy ul. Żabiej jest już pod dachem. Niestety projekt wewnętrznego urządzenia, szczegó-

łowo opracowany przez Urząd budownictwa w c. k. Starostwie, w porozumieniu z dyrektorami zakładów, mających się mieścić w nowym gmachu, dotychczas jeszcze nie uzyskał zatwierdzenia i z tego powodu nie można dokładnie oznaczyć czasu, kiedy nowy budynek będzie mógł być oddany Studium rolniczemu do użytku. Należy spodziewać się i pragnąć, że będzie to mogło nastąpić w październiku 1910.

Składając sprawozdanie z czynności uniwersyteckich z ubiegłego roku szkolnego — niemożemy pominąć wzmianki o instytucji powszechnych wykładów uniwersyteckich.

Instytucja powszechnych wykładów uniwersyteckich rozwijała się dalej w br., i to pomyślnie. W czasie od 1 listopada 1908 r. do połowy kwietnia 1909 odbyło się 167 wykładów, z których 95 odbyło się poza obrębem Krakowa, w 12 miastach Galicyi zachodniej. Ogólna frekwencja dosięgła cyfry 25.003 słuchaczy; mianowicie 9.882 w Krakowie, 15.121 na prowincyi. Minęło właśnie sześćdziesiąt lat istnienia tej instytucji; w ciągu tego okresu czasu odbyło się 945 wykładów powszechnych i przepłynęło przez sale wykładowe w Krakowie i na prowincyi ogółem 142.817 słuchaczy.

Zwracając się do ruchu i życia młodzieży akademickiej na naszej Wszechnicy, winniśmy przedewszystkiem przytoczyć kilka dat statystycznych, rzucających właściwe światło na rozwój naszej Wszechnicy. W półroczu zimowym było w ogólności zapisanych 2831, a w letnim 2747 słuchaczy, słuchaczek i hospitantek; z tego było w półroczu zimowym 770, a w półroczu letnim 702 obcych poddanych. W szczególności na Wydziale teologicznym było zapisanych w zimowym półroczu 95, a w letnim 85 zwyczajnych i nadzwyczajnych słuchaczy. Na Wydziale prawniczym było zapisanych słuchaczy zwyczajnych i nadzwyczajnych w zimowym półroczu 1047, a w letnim 1101. Na Wydziale lekarskim było zapisanych w półroczu zimowym słuchaczy i słuchaczek, niemniej hospitantek 461, a w letnim 465, z tego słuchacz k w zimowym półroczu 47, a w letnim 51; wreszcie

na Wydziale filozoficznym, łącznie ze Studium rolniczem, zapisanych było słuchaczy, słuchaczek i hospitantek w zimowym półroczu 1228, a w letnim półroczu 1096, z tego słuchaczek było w zimowym półroczu 307, a w letnim 218. Wreszcie na samem Studium rolniczem było w zimowym półroczu zapisanych słuchaczy i słuchaczek zwyczajnych i nadzwyczajnych 165, a w półroczu letnim 154.

W ciągu ubiegłego roku odbyło się promocyi 134, z tego prawniczych 70, medycznych 33, a filozoficznych 31.

Ruch asocyacyjny młodzieży akademickiej w roku ubiegłym wzmógł się. Do dawniej istniejących 25 Towarzystw przybyło 3 nowe Towarzystwa Akademickie: »Związek Sportowy«, »Koło Akademickie Eleusis« i »Towarzystwo Bratniej Pomocy Uczniów Wydziału lekarskiego«. Wśród Stowarzyszeń akademickich pierwszorzędne stanowisko zajmuje Towarzystwo Bratniej Pomocy U. U. J. Istnieje ono od r. 1866 i posiada majątek w ruchomościach i nieruchomościach około 700.000 koron. Obrót kasowy roczny przenosi sumę 120.000 koron, a ilość członków w ubiegłym roku doszła do cyfry 638. Pierwotnie Towarzystwo to miało na celu ogniskowanie życia koleżeńskiego, niemniej udzielanie pomocy materialnej kolegom. Obecnie z powodu powstania całego szeregu nowych stowarzyszeń spełnia ono jedynie ostatnie i właściwe swoje zadanie przez udzielanie pożyczek i taniego a zdrowego wikt. Kuchnię akademicką prowadzi bezinteresownie »Związek Niewiast Katolickich« z prawdziwem poświęceniem i wielkim nakładem pracy. W roku ubiegłym wprowadzono w tem Towarzystwie szereg bardzo ważnych ulepszeń i reform. Z wielkiem uznaniem i z najgorętszym podziękowaniem należy zanotować fakt, iż znaczna ilość lekarzy miejscowych w ubiegłym roku udzielała bezinteresownie pomocy lekarskiej chorym członkom Towarzystwa. Delegatem Senatu, a kuratorem Towarzystwa jest Prof. Dr. Jerzy Michalski. Za pełne gorliwości spełnianie swych obowiązków należy Panu Kuratorowi wyrazić gorącą podziękę.

Zdając sprawozdanie ze życia i ruchu młodzieży akademickiej w roku ubiegłym, zapytać się należy: Jaki w ubiegłym roku był stosunek młodzieży akademickiej do władz uniwersyteckich? Stosunek był wzorowy. Śmiało rzec można, iż w pełni sprawdziły się słowa wypowiedziane przy akcie immatrykulacyjnym, iż młodzież i jej mistrze stanowią jedną wielką rodzinę duchową. W tej myśli przewodniej szukano rozwiązania nasuwających się trudności, w niej zwłaszcza szukano rozwiązania wątpliwości w przedmiocie określenia stosunku młodzieży do władz uniwersyteckich. Tą drogą postępowały stale władze uniwersyteckie, kierując się miłością ojcowską ku młodzieży, tej drogi trzymała się i młodzież akademicka, zwracając się nieraz w trudnych, a poważnych chwilach z synowskiem zaufaniem do władz uniwersyteckich. Życzliwość i wyrozumiałość, szczerłość i prawdomówność były wytycznymi w postępowaniu. Temi zasadami kierując się władze uniwersyteckie w ubiegłym roku niejednokrotnie dały wyraz swojemu zapatrywaniu, iż grunt uniwersytecki jest gruntem neutralnym, na którym zdala od walk politycznych i waśni społecznych w zgodzie i harmonii należy pracować w świątyni prawdy na pożytek nauki polskiej.

Kończąc sprawozdanie roczne, niechaj mi będzie wolno złożyć Szanownym Kolegom uniwersyteckim, z głębi serca gorącą podziękę za przyjacielskie i skuteczne poparcie, którego doznałem niejednokrotnie w ciągu swego urzędowania.

Magnifice Domine! Zwracam się do Ciebie, jako do nowego przedstawiciela naszej prastarej Szkoły Jagiellońskiej. W Twoje ręce za chwilę złożę berło władzy uniwersyteckiej. Wysoki a dostojny urząd, który Ci przypada w udziale, ma swą silną podstawę nietyle w normach prawnych, w przepisach, w postanowieniach, ile w zaufaniu. Powołany jedno myślnie na godność Rektora naszej Wszechnicy, jesteś w pełni naszym mężem zaufania i w niem też szukaj przedewszystkiem źródła Swego znaczenia, powagi i władzy.

Zaufanie, które w Tobie pokładamy, Twoja znajomość

spraw uniwersyteckich, Twoje uzdolnienie administracyjne, wybróbowane na licznych polach działalności publicznej, — budzą w nas tę niepłonną nadzieję, iż połączysz dobrą i racjonalną administrację uniwersytecką z tem, czego wymaga dostojność naszej pierwszej uczelni polskiej.

Starodawnym zwyczajem:

»Accipe scepra regiminis,
catenam dignitatis,
et annulum sponsialem«.

A teraz przyjm ze serca płynące życzenie:

»Quod felix faustum fortunatumque sit«.

Po odebraniu oznak rektorskich zabrał głos Rektor Magnificus i przemówił w te słowa:

Przyjmując od Ciebie Czcigodny Panie Prorektorze oznaki najwyższej godności uniwersyteckiej naszej *Almae Matris*, składam przedewszystkiem serdeczne podziękowanie Czcigodnym Kolegom, że tę najwyższą godność w ręce moje złożyli. Świadomy znaczenia i doniosłości zaszczytu zarazem jednak i wielkiej odpowiedzialności, jaka z tym zaszczytem jest połączona, dołożę wszelkich starań, aby obowiązkom, które wkłada na mnie urząd Rektora polskiej Wszechnicy Jagiellońskiej godnie, sumiennie i należycie zadosyć uczynić. Mam zaś nadzieję, że tego dokonam, jeżeli Wy Czcigodni Koledzy podobnie jak dotąd tak i nadal zaszczycać mnie będziecie Waszem zaufaniem i nie zechcecie mi odmówić Waszej przychylności i skutecznej pomocy. To zarządzenie, że godność i urząd Rektora piastują na przemian profesowie wszystkich wydziałów w uniwersytecie jest niejako oznaką że uniwersytet jest jeden — a wszystkie jego działy są równorzędnymi, równouprawnionymi ogniwami całości; a z tego wynika, że starania Rektora objąć muszą całość potrzeb uniwersytetu.

Spełniam nadzwyczaj miły obowiązek wyrażając Tobie Czcigodny Panie Prorektorze jako ustępującemu z godności

i urzędu Rektora imieniem całego Uniwersytetu szczere i gorące podziękowanie a zarazem wysokie uznanie za Twoje prace żmudne i trudy wielkie około dobra naszej Wszechnicy obejmujące potrzeby wszystkich Wydziałów. Sprawozdanie Twoje nie może nam dać całego obrazu Twej troskliwości, staranności i gorliwości, z jaką sprawowałeś rządy i strzegłeś praw, oraz wysokiej godności i powagi naszej *Almae Matris*. Cześć i dzięki Ci Panie Prorektorze:

Z pełnym szacunkiem witam dostojne zgromadzenie, w którym spotykają się — wiele nauki, doświadczenia — i liczne nadzieje na przyszłość.

Witam Was dostojni dignitarze nauki i urzędu, którzy obecnością swą zaszczycając uroczystość naszą uniwersytecką dajecie tem samem wymowne świadectwo, że ta *Alma Mater* jest nie tylko dla nas, ale i dla Was i dla całego Narodu i społeczeństwa naszego przedmiotem wysokiej czci i troski starannej, a zarazem stwierdzacie żywym przykładem, że u nas istnieje prawdziwa łączność pomiędzy najwyższym przybytkiem wiedzy a wielostronną praktyką życia, która w najważniejszych swych objawach bez rezultatów badań i prac naukowych obejść się nie może.

Serdeczne powitanie wyrażam Tobie Kochana Młodzieży, która z wszystkich stron, gdzie tylko język polski rozbrzmiewa, gromadzi się w tej prastarej świątyni wiedzy naszej Jagiellońskiej Wszechnicy, aby czerpać ze źródła nauki, zbierać zasoby wiedzy i przygotować się godnie do prac i zadań przyszłości.

Witam Was młodzi przyjaciele jako członków tej *Almae Matris*, która tylko w silnej i żywej łączności między nauczającymi a między nauki pragnącymi staje się dopiero ową *Universitas litterarum*, jaką być powinna i jak ją zawsze pojmowano. Witam Cię Kochana młodzieży jako początkujących pracowników na polu nauki i wiedzy, jako przyszłych pracowników dla dobra kraju i społeczeństwa, jako nadzieję przyszłości naszego narodu. Przystępując progi tej

wysokiej szkoły wstępujecie młodzi przyjaciele na grunt swobód i wolności akademickich, stajecie się w całej pełni obywatelami akademickimi. Korzystajże Kochana Młodzieży z tej wolności tam, gdzie się rozchodzi o zaskarbienie wiedzy i odpowiednie jej zmanifestowanie; wszelako nie zapominaj nigdy o tem, że wolność łącznie z karnością i poszanowaniem praw iść winna, gdyż inaczej wolność wyrodzić się może w samowolę, a od samowoli do swawoli nie bardzo daleka droga. Tej granicy fatalnej jednak nigdy nie przekroczycie młodzi przyjaciele, jeżeli we wszelkich sprawach zajmujących ogół prac, myśli i dążeń Waszych jako obywateli Almae Matris z całą szczerością i pełnem zaufaniem odnosić się będziecie jak dotychczas do swych kierowników i profesorów, jako do prawdziwych ojcowską życzliwością przejętych przyjaciół, do władz uniwersyteckich, a zatem też i do Rektora tej wszechnicy, który Wam szczerzej i przyjacielskiej swej rady nigdy nie odmówi. Wszakże nam wszystkim profesorom tej polskiej wszechnicy prawdziwie na tem zależy, aby Wam ułatwić dostęp i korzystanie ze skarbnicy wiedzy i nauki, a równocześnie, aby usuwać wszelkie przeszkody i zapory, które pośrednio lub bezpośrednio mogłyby się przyczynić do zwichnięcia Waszych szlachetnych celów i zamiarów. Wspólnie zaś nam i Wam zarówno gorąco leży na sercu godność i powaga, rozwój i przyszłość naszej Almae Matris; nasze cele są więc i być powinny naszymi i Waszemi młodzi przyjaciele wspólnymi najwyższej emulacyi godnymi celami.

Wielokrotnie już głoszono na tem miejscu historię rozwoju i znaczenie naszego Uniwersytetu, nie jeden raz opiewano wymownemi słowy zasługi mężów, których ta Alma Mater wychowała, a niemniej także i tych obywateli, którzy pracą i ofiarnością do rozwoju tej naszej skarbnicy wiedzy się przyczynili. Jednych i drugich wspominamy z wysoką czcią i hołdem. Należy jednak podnieść wielkie znaczenie uniwersytetu w obecnym zwłaszcza czasie jako najwyższego

narodowego ogniska naukowego z odniesieniem do wzmagającej się oświaty ludu i szerszych warstw społeczeństwa naszego. Wiadomo powszechnie, że w kraju naszym w ostatnim dziesiątku lat dążenie do oświaty do nauki u ludu naszego szczególnie rozbudzonem zostało. Pracują na tem polu władze poważne Towarzystwa niemniej i pełne zapału jednostki. Ta praca oświatowa zatacza coraz to większe kręgi, powstają szybko liczne, jak nigdy przedtem szkoły ludowe, miejskie, fachowe; każda z nich to nowa pochodnia oświaty. Lud łaknie światła i nauki, bo poznaje coraz częściej, coraz więcej, że wiedza i nauka to potęga i siła, że oświata to broń najskuteczniejsza do walki ekonomicznej i narodowej. Z rozrostem szkół ludowych i wydziałowych wszelakiego rodzaju i nazwiska koniecznem się staje rozrost szkół średnich. Te zaś z natury rzeczy bez uniwersytetu jako najwyższej instytucji naukowej ani powstawać ani rozwijać by się nie mogły. W szeregu urządzeń oświatowych i naukowych Uniwersytet jest, że tak powiem ostatnim wyrazem, najwyższą instancją; jest on jakoby gwiazdą skupiającą i rozdawającą światło wiedzy i nauki. W miarę wzrostu liczby szkół i kształcących się osób odpowiednio i uniwersytet rozrastać i rozszerzać się musi. To też corocznie wychodzi liczny zastęp wychowañców tej naszej Almae Matris w świat daleki a przez nich rozszerza i rozsiewa się nauka i oświata w najdalsze zakątki tej ziemi. Nie obawiamy się nadmiaru uczonych tak zwanej hyperprodukcji uniwersyteckiej; ludzi prawdziwie wykształconych u nas w kraju zawsze jeszcze wielki brak i to w licznych zawodach. A jeśli z rozrostem szkół i rozpowszechnieniem prawdziwej oświaty do każdego zawodu i działu pracy znaczniejszych wymagać się będzie studyów i przygotowań oraz kwalifikacyj, to stan taki z pewnością nie zaszkodzi Narodowi naszemu, bo im więcej pracowników lepiej przygotowanych, tem praca lepsza, wydatniejsza i korzystniejsza. Jeżeli więc w naszym kraju nad głowami Narodu dzięki usilnej pracy towarzystw i jednostek powiewa

wysoko i kroczy silnie i pewnie rozwinięty sztandar nauki, wiedzy i oświaty — jeżeli ta oświata już nie tylko zagląda pod strzechy wieśniacze i robotnicze, lecz coraz częściej tam się rozgaszczają, to obowiązkiem jest każdego obywatela kraju a niemniej też każdego obywatela tego uniwersytetu, aby całą siłą, gorącym sercem, młodzieńczym zapałem popierał i pielęgnował tę naszą instytucję naukową, która łączy i skupia a równocześnie rozdaje i rozlewa wielkie potoki światła i oświaty na szersze rzesze naszego Narodu.

Równie ważnym, a bodaj czy nie donioślejším jest wpływ i znaczenie naszego uniwersytetu jako najcenniejszego ogniska nauki polskiej na kresach, z którego czerpie naukę młodzież nasza ze wszystkich stron dawnej Rzeczypospolitej, jako kresowej skarbnicy nauki i wiedzy pod względem narodowym niezaprzeczanej, niezakwestyonowanej, a dla braci i rodaków naszych ze wszelkich stron dawnej Polski przystępnej. Jeżeli kiedykolwiek w ubiegłych wiekach — to w obecnym właśnie czasie zadanie naszej Almae Matris jest ważne i doniosłe. Wszakże na wielkich przestrzeniach ludnych i w poważnych miastach dawnej Rzeczypospolitej, gdzie bezustannie płonęły ognie oświaty i nauki dzisiaj wszelka iskra światła zdeptaną i zagaszoną została. Tam ogarnia ciemność i hodowana ciemnota wielkie rzesze naszego narodu; tam moce gorsze niż złość i ciemnota karmią w szkołach braci naszych jadłem i trucizną, tam z wielkich wyżyn uderzają gromy w braci naszych, które wzruszają posady i trzęsą fundamentami odwiecznej ziemi naszej. Stosunki te wywoływały w kraju naszym, w którym swobodnie, spokojnie i bezpiecznie w każdym kierunku pracować i rozwijać się możemy, nieraz okrzyki grozy i boleści. Jednak to wszystko niechaj Was młodzi przyjaciele, ani nie trwoży, ani nie straszy, ani nie napawia zwątpieniem w pracy i nauce. Siła i moc bezprawia niechaj potęguje Wasze i naszego Narodu siły odporu. Nie budźcie nienawiści w sobie — albowiem nauka i prawdziwa oświata zbliża i jednoczy — nie budźcie niena-

wiści i u drugich, ale stójcie z powagą przy sztandarze tej naszej Almae Matris, który zawsze dąży i powiewa w stronę prawdziwej sprawiedliwości i uczciwej oświaty. Brońcie z powagą i godnością a niemniej z siłą i stanowczością tego najwyższego naszej szkoły sztandaru, a w największych przeciwnościach losu nie traćcie nigdy nadziei. Ten tylko ginie, kto traci ufność w własne siły i siły narodu; kto ufa i wierzy, ten nie zginie choćby burze całą siłą przeciw nam szalały, bo zawsze pamiętać należy, że za wolą Bożą z ręki Dawidowej padały już nieraz moce Goliatów.

Rozhukane fale skierowanego przeciw narodowi naszego cywilizowanego barbarzyństwa niewątpliwie się złamią, gdy im drogę zagrozi moc i siła ducha naszego narodu oświatą silnego, jednością potężnego, do języka ojczystego przywiązanego i miłością kraju zagrzanego. Mocą ducha naszego to potęga oświaty; a wyrazem tej oświaty, to liczne nasze szkoły z najwyższą szkołą, naszym prastarym Jagiellońskim Uniwersytetem na czele — spełniającym na kresach kraju obowiązki i zadania najwyższej naukowej dla Rodaków naszych instytucji. Otaczajmy zatem szczerem staraniem ten stary a świetny przybytek wiedzy i nauki, pielęgnujmy tę skarbnicę wiedzy, tę spuściznę najkosztowniejszą po naszych przodkach, uprawiajmy naukę, jaką nas ta Alma Mater darzy i krzewmy oświatę w najdalsze kraje naszego zakątki; a przytem wyrabiamy w sobie hart duszy, nieskazitelność obyczajów, stałość i szlachetność charakterów i sumiennność w spełnianiu obowiązków.

Tylko tym sposobem i to stanowczo i na pewno, zbudujemy silne i nieprzezwyciężone szanse przeciw wszelkim wrogim zakusom i napaściom na nasze przyrodzone ogólnie ludzkie i na nasze narodowe prawa co do kraju i ziemi, na której w dobrej i złej doli od wieków żyjemy. Pragnę, aby słowa moje z pełni serca i przekonania płynące trafiły do serc Waszych młodzi przyjaciele, i aby tam znalazły grunt

żyzny i podatny, a przekonany jestem, że będziecie zawsze prawnymi i szlachetnymi tego Uniwersytetu obywatelami, a w przyszłości chlubą i siłą naszego narodu i społeczeństwa. Z tem życzeniem otwieram rok szkolny; i przyjętym zwyczajem rozpoczynam go własnym odczytem na temat: »O naporach alkoholowych«.

DODATEK

WYKAZ PRAC

ogłoszonych przez członków Uniwersytetu Jagiellońskiego pod jej kierunkiem w roku szkolnym 1908/9.

Wydział teologiczny.

Ks. Prof. Dr. Władysław Chotkowski odczytał przedmiot następujący:

1) Historia polityczna Kościoła w Polsce od czasów Marci Torzezy.

2) Stanowisko Marci Torzezy wobec Kościoła w Polsce od czasów Marci Torzezy.

3) Sprawozdanie z czynności i działalności Akademii Umiejętności.

4) Kalendarz de Bulletin de l'Académie de Sciences et d'Arts de l'Université de Cracovie.

5) Kalendarz de Bulletin de l'Académie de Sciences et d'Arts de l'Université de Cracovie.

6) Kalendarz de Bulletin de l'Académie de Sciences et d'Arts de l'Université de Cracovie.

7) Kalendarz de Bulletin de l'Académie de Sciences et d'Arts de l'Université de Cracovie.

8) Kalendarz de Bulletin de l'Académie de Sciences et d'Arts de l'Université de Cracovie.

9) Kalendarz de Bulletin de l'Académie de Sciences et d'Arts de l'Université de Cracovie.

10) Kalendarz de Bulletin de l'Académie de Sciences et d'Arts de l'Université de Cracovie.

DODATEK.

WYKAZ PRAC.

ogłoszonych przez członków Uniwersytetu Jagiellońskiego lub pod ich kierunkiem w roku szkolnym 1908/9.

Wydział teologiczny.

Ks. Prof. Dr. Władysław Chotkowski ogłosił drukiem następujące prace:

1) *Historia polityczna Kościoła w Galicyi za rządów Maryi Teresy*, dwa tomy. Tom I str. XXIII i 444. Tom II str. XI i 532, G. Gebethner i Sp., Kraków 1909 — z zasiłkiem Akademii Umiejętności.

2) *Stanowisko Maryi Teresy wobec Stolicy św. po rozbiórce Polski*. Przegląd Polski. Zeszyt Maj. str. 213—242.

3) *Sprawozdanie z czynności i posiedzeń Akademii Umiejętności*. Tom XIX. Styczeń nr. 1, str. 8—13.

4) *Extrait du Bulletin de l'Academie de Sciences à Cracovie*. Janvier-Fevrier 1909. p. 25—33. »Politische Kirchengeschichte Galiziens unter der Regierung Maria Theresias.

W Seminarjum historii kościelnej pod kierunkiem tegoż opracowano następujące prace, nagrodzone przez c. k. Ministerstwo W. i O.

Nuncii ap. Durini de P. Stanislao Konarski *sententia atque relationes*. Tadeusz Faber.

Divi Vincentii Ferrerii O. S. D. in schismate occidentali pars et opera, ex Chronica Acticatorum Martini de Alpertilis enarretur. Stanisław Żądło.

Ks. Prof. Dr. Antoni Bystrzonowski:

»Egzorty świętalne zastosowane do potrzeb uczniów wyższych klas szkół średnich«. Kraków 1909.

Wydział prawa i administracyi.

Prof. Dr. Franciszek Ksawery Fierich:

Magistratury pojednawcze. (Sądy pokoju — urzędy rozjemcze). Wydane w »Czasopiśmie prawniczym i ekonomicznem«.

Prof. Dr. Fryderyk Zoll:

1) Część ogólna austr. prawa prywatnego. 1909. Kraków. Nakład Frommera.

2) Charakterystyka projektu noweli do kodeksu cywilnego w Czasopiśmie prawniczym i ekonomicznem, Rocznik IX.

Prof. Dr. Władysław Leopold Jaworski:

Kierunki w nauce prawa administracyjnego.

Prof. Dr. Józef Rosenblatt:

1) Kilka cyfer z Galicyjskiej Statystyki kryminalnej w »Przeglądzie prawa i administracyi«, Lwów, 1909.

2) Die Wiederaufnahme des Strafverfahrens im Entwurf der neuen deutschen St. P. O. w »Zeitschrift für die ges. Strafrechtswissenschaft« Lisszta, Tom XXIX 1908/9.

3) Beiträge zum Auslieferungsrecht und Auslieferungsverfahren in czasop. Gross Archiv für Kriminal. Tom XXXI. Lipsk 1909.

Prof. Dr. Rosenblatt brał udział w Komisji, która od r. 1907 obradowała w ministerstwie Sprawiedliwości nad reformą prawa karnego i wypracowała projekt nowego kodeksu karnego, który w jesieni ma być przedłożony Radzie Państwa.

Prof. Dr. Jerzy Michalski:

I. Rozprawy:

1) Projekt reformy podatków budynkowych. Kraków, 1908. 8°. Str. 97.

2) W sprawie uprawnień podmiotowych w dziedzinie administracyjno-prawnej. Czasopismo prawnicze i ekonomiczne. W druku.

II. Sprawozdania i recenzje:

a) Kwartalnik historyczny. Tom 23. Zeszyty 1 i 2. Nadto w druku.

b) Przegląd prawa i administracyi; zeszyty kwietniowy i majowy ex 1909. Nadto w druku.

c) Zeitschrift für Volkswirtschaft, Sozialpolitik und Verwaltung. Szerreg recenzji i spraw. w druku.

Prof. Dr. Stanisław Kutrzeba:

1) Datastanagirk Mechtaza Gosza i statut ormiański z r. 1519. Kwartalnik historyczny t. 22 r. 1908 i odbitka.

2) Ideał i życie kobiety w Polsce wieków średnich. Ateneum polskie r. 1908 i odbitka.

3) Pojedynki w Polsce. Przegląd polski r. 1909 i odbitka.

4) Catalogus codicum manu scriptorum musei principum Czartoryski Cracoviensis, Tomus II. Fasciculus I.

Wydział lekarski.

W zakładzie anatomii patologicznej Rady Dworu Prof. Dra **Tadeusza Browicza**:

1) Prof. Dr. Stanisław Ciechanowski i Doc. Dr. Leon Konrad Gliński: O wrodzonych przetokach przelykowo-przelykowych. (Rozprawy Akademii Umiejętności 1909).

2) Prof. Dr. Stanisław Ciechanowski i Doc. Dr. Leon Konrad Gliński: Zur Frage der kongelitalen Dünndarmatresie. (Virchows Archiv fur pathologische Anatomie u. Physiologie u. für klinische Medizin. Tom 196).

3) Doc. Dr. Leon Konrad Gliński: Skręt osiowy macicy ciężarnej. (Przegląd lekarski 1909).

W c. k. klinice okulistycznej Rady Dworu Prof. Dra **Bolesława Wicherkiewicza**:

1) Wicherkiewicz: O przeniesieniu galki króliczej do torebki Tennona dla celów protezy. (Postęp okul. 1908, lipiec).

2) Hand: Użycie mergalu w okulistyce (Postęp okul. 1908. Sierpień-wrzesień).

3) Wicherkiewicz: Mergal w praktyce prywatnej (ibidem).

4) Rosenhauch: Kilak siatkówki wyleczony mergalem. (Postęp okul. 1908, październik).

5) Rosenhauch: O zmętnieniu Berlina z zachowaniem pełnej bystrości wzrokowej (Postęp okul. 1908, listop.).

6) Kleczkowski: Dwa przypadki nieprawidłowości rozwojowych górnych dróg łzowych (ibidem).

7) Wicherkiewicz: Kilka uwag o znaczeniu zabiegów operacyjnych przeciw jaskrze i o wartości nowego zabiegu: krzyżowa sklerotomia powierzchowna (sclerotomie superfic. cruciata) Postęp okul. 1908, grudzień).

8) Kleczkowski: Włókna rdzeniowe w siatkówce a plama Mariotte'a (Postęp okul. 1909, styczeń).

9) Rosenhauch; Zapalenia ropne rogówki z hypopyon o rzadkiem podłożu bakteriologicznem (Postęp okul. 1909, luty marzec).

10) Wicherkiewicz: Zajęcie oczu w następstwie wietrznej ospy (Postęp okul. 1909 kwiecień).

11) Tenże: Mergal in der Privatpraxis (Wiener med. Wochensch. 1909).

12) Hand: Über Mergal in der Augenheilkunde (ibidem).

13) Rosenhauch: Gumma der Netzhaut mit Mergal geheilt. (Zeitschr. f. Hyg. u. Therap. des Augen 1909).

14) Tenze: Über Berlinsche Frübung mit Erhaltung voller Sehschärfe. (Arch. f. Augenh. 1909).

15) Wicherkiewicz: Niezwykły przypadek przyrodzonego zwicnięcia soczewki (Postęp okul. 1909, lipiec).

Prof. Dr. Leon Wachholz:

1) O zgwalceniu. Przegląd lekarski 1909.

2) Zur Lehre von den sexuellen Delikten Vierteljahrschrift für gerichtliche Medizien 1909.

3) Psychologia zeznań świadków. Czasopismo prawnicze. 1909.

W Zakładzie Hygieny **Prof. Odo Bujwid:**

1) Ueber Anwendung von Asbestfiltern zur Filtrirung bakterienhaltigen und trüben Flüssigkeiten Centralbl. f. Bacteriologie 1907 T. XLIV H. 2. bnf.

2) Profylictické léčení vztekliny serem. 1908. Vestník IV Sjezdu českých lékařů v Praze S. 138.

3) Atlas mikrograficzny bakteryj. Kraków 1908.

4) Die Menschliche Tuberculose ist durch Verfütterung nicht übertragbar. Tuberculose Internationale Conferenz, Wien 1907.

5) Treściwe uwagi o badaniu wody z podaniem sposobów. Nowiny Lek. R. XX, Z. 8, 1907.

6) O szczepieniach ochronnych i leczniczo-ochronnych. Kraków 1907.

7) Zużytkowanie powierzchniowych wód gruntowych dla celów studzien miejskich. Ref. na IX Zjazd Lekarzy i Przyrod. Przegl. Hygieniczny, 1908.

8) Przenikliwość bakteryj chorobotwórczych do gruntu ze względu na jego porowatość w zastosowaniu do budowy studzien. Zdrowie 1909, Nr. 9.

9) Pięć odczytów o bakterjach z tablicą fotograficzną 1907. Kraków.

Doc. Dr. Roman Nitsch asystent Zakładu:

1) Microbes anticholériques dans l'air atmosphérique Bull. de l'Académie des Sciences de Crac. 1908.

2) O jadzie błoniczym. Przegląd lekarski 1907.

Dr. Filip Eisenberg asystent Zakładu:

1) Nowe drogi i nowe zagadnienia w nauce o odporności. Nowiny lekarskie 1907.

2) Ueber neue Wege und neue Probleme in der Immunitätslehre I Teil. Ueber die Anpassung der Bakterien an die Abwehrkräfte des infizierten Organismus. Centralbl. f. Bakteriologie. I Abd. 1907.

Idem. II Teil. Versuch einer Infektionstheorie. ibid. 1908.

Przyczynek do mechanizmu zakażeń. Gazeta lekarska 1907.

Próba mianownictwa polskiego w nauce o odporności i w układzie bakteryj. Krytyka lekarska 1907.

Studien zur Ektoplasmatheorie I Teil: Ueber die Kapselbildung beim Milzbrandbazillus. Centralbl. f. Bakteriologie. I. Abd. 1908.

Studia nad teorią zakażenia Cz. I. O otoczkowaniu laseczek węglikowych. Przegląd lekarski 1908.

Ueber die Thermoresistenz der vegetativen Formen der aëroben Sporenbildner. Centralbl. f. Bakteriologie. I Abt. 1908.

Ueber elastikotropische Erscheinungen beim Wachstum des Bac. anthracis und verwandter Bazillen auf Serumnährböden. Ibid.

O wytrzymałości cieplnej form wzrostowych u zarodnikowców tlenowych. Gazeta lekarska 1908.

Der Organismus in Kampf mit den Infektionserregern. Umschau 1908.

Ueber Fetteinschlüsse bei Bakterien. Centralbl. f. Bakteriologie. I Abt. 1908.

Studien zur Ektoplasmatheorie. II Teil. Das Ektoplasma und seine Veränderungen im Tierkörper. Ibid.

Alkohol u. Infektion. Verhandlungen des I. österr. Alkoholgegnertages. Wien 1908.

O wczesnem rozpoznawaniu duru brzuszego. Lwowski Tygodnik lekarski 1907.

Weitere Untersuchungen über Fetteinschlüsse bei Bakterien. Centralbl. f. Bakteriologie. I Abt. 1909.

Zur Frage der Nilblaufettfärbung. St. Petersburg. mediz. Wochenschr. 1909.

Ueber Fettfärbung w druku we Virchows Archiv 1909.

O etyologii i swoistem rozpoznawaniu gruźlicy. Przegląd lek. 1909.

O swoistem leczeniu gruźlicy, w druku w Medycynie i Kronice lekarskiej 1909

Dr. Filip Eisenberg i Doc. Dr. Roman Nitsch asysten. Zakładu.

Ueber die Wassermannsche Reaktion mit künstlichem Antigen Zeitschr. f. Immunitätsforsch. 1909.

O próbie Wassermanna ze sztucznym wywołyszem w druku w Przeglądzie lek. 1909.

W Zakładzie Patologii ogólnej i doświadczalnej pod kierownictwem

Prof. Dra Karola Kleckiego:

1) Doc. Dr. Adam Wrzosek: O dobrym lekarzu. Wykład wstępny z propedeutyki lekarskiej. Nowiny lekarskie. 1909.

2) Adam Macieszka. Znaczenie przewodu pokarmowego w powstawaniu pylicy płuc i organów jamy brzusznej. Rozpr. Wydz. mat.-przyrod. Akad. Umiejętności w Krakowie. Tom 48. Serya B. 1909.

— To samo po niemiecku w Wiener klinische Wochenschr. Nr. 14. 1909.

3) — O wrodzonych nadmiernie rozszerzonych otworach ciemieniowych (foramina parietalia) u ludzi. Rozpr. Wydz. mat.-przyrodn. Akad. Umiejętności w Krakowie. T. 48. Serya B. 1909.

W Instytucie Mikrobiologii katedry weterynaryi pod kierunkiem **Prof. Dra Juliana Nowaka:**

1) Le bacille de Bang et sa biologie par le Prof. Dr. J. Nowak. Annales de l'Institut Pasteur 1908 str. 541.

2) Aglutynacja i hemoliza czerwonych ciałek krwi za pomocą soli metali ciężkich przez J. Borkowskiego i Z. Szymanowskiego. Rozprawy Wydz. matem. przyr. Akademii Umiejętności w Krakowie T. XLIX Ser. B. posiedzenie z dn. 3 maja 1909.

3) Aglutination und Hämolyse von roten Blutkörperchen unter dem Einfluss von Salzen schwerer Metalle von J. D. Borkowski und Z. Szymanowski. Bulletin de l'Academie des Sciences de Cracovie séance du 3 Mai 1909.

4) Uwagi praktyczne w sprawie odczynu Wassermann'a podali Dr. Ludwik Rajchman i Dr. Zygmunt Szymanowski, Asystenci Zakładu. Przegląd lekarski Nr. 25, 1909.

5) Beitrag zur Aetiologie der Hornhautgeschwüre von Dr. Edmund Rosenhauch Assistent der Augenklinik. Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde XLVI Jahrgang 1908 November-December.

6) Zapalenia ropne rogówki z hypopyon o rzadkiem podłożu bakteriologicznem podał Dr. G. Rosenhauch Asystent Kliniki Okulistycznej. Przegląd okulistyczny 1909.

7) Ueber einige Influeurainfektionen des Sehorgans von Dr. E. Rosenhauch Assistent der Augenklinik. Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde 1908.

8) Ueber die Entstehung der Flora im physiologischen Bindehautsack der Neugeborenen von Dr. E. Rosenhauch. Extrait du Bulletin de l'Académie des Sciences de Cracovie 1908.

9) Ueber Hypopyon-Keratis mit seltenen bakteriologischen Befunden von Dr. E. Rosenhauch Assistent der Augenklinik. Klinische Monatsblätter für Augenheilkunde 1909.

W Klinice medycznej pod kierunkiem **Prof. Dra Walerego Jaworskiego**:

Prof. Dr. W. Jaworski: Przyczynek do działania promieni radu na bakteryę. Medycyna 1908.

Prof. Dr. W. Jaworski: Zur Kenntnis der Querdurchmesser des Verdauungskanal. Archiv für Verdauungskrankheiten B. XV. H. 1.

Prof. Dr. W. Jaworski i Dr. P. Korolewicz: Opsoniny Wrighta. Ich badanie, technika i znaczenie kliniczne w schorzeniach gruźliczych. Przegląd lekarski 1909.

Prof. Dr. Jaworski i Dr. P. Korolewicz: O powietrzu w pokoju i na werandzie. Przegląd lekarski 1909.

Prof. Dr. W. Jaworski i Dr. S. Łapiński: Wyniki rozpoznawcze i lecznicze, otrzymane w schorzeniach kilowych przy kierowaniu się odczynem Wassermann-Neisser-Brucka. Przegląd lekarski 1909.

Prof. Dr. W. Jaworski i Doc. Dr. E. Mięśowicz: O deprawacyi wykonawstwa lekarskiego przez nowoczesny kierunek we fabrykach chemicznych i aptekach. Przegl. lek. 1909.

Dr. W. Kluger: Niezwykły przypadek piorunującej plamicy krwotocznej u osoby dorosłej. Przegl. lek. 1909.

Dr. W. Kluger: Eigenartiger Fall von Purpura haemorrhagica fulminans bei einer Erwachsenen. 1909. Nr. 4 Wiener klin. Wochenschrift.

Dr. W. Kluger: Properyna nowy lek miejscowo znieczulający. Przegląd lekarski 1909.

Dr. W. Kluger: Über Propaesin ein neues Lokalanästhetikum. 1909. H. 2. Therapeutische Monatshefte.

Dr. W. Kluger: Spostrzeżenia kliniczne nad stosowaniem leczniczym środków wstrzykiwań elektrargolu. Przegl. lek. 1909.

Dr. J. Kostrzewski: O odczynie Cammidgée. Przegl. lek. 1909.

Dr. S. Łapiński: Dwa przypadki prawdziwego rozrostu sutka męskiego (Gynaecomastia vera) Przegl. lek. 1908.

Doc. Dr. E. Mięśowicz: O doświadczalnym przeroście serca. Przegląd lekarski 1909. Nr. 1.

Doc. Dr. E. Mięśowicz: Über experimentelle Herzhypertrophie. Wiener klin. Wochenschrift.

Doc. Dr. E. Mięśowicz i Dr. A. Maciąg: Spostrzeżenia nad zachowaniem się substancji mydriatycznych w surowicy krwi ludzkiej. Gazeta lekarska 1909.

Doc. Dr. E. Mięśowicz i Dr. A. Maciąg: Observations cliniques sur la présence des substances mydriatiques dans le sérum sanguin de l'homme. Folia serologica 1909.

Doc. Dr. E. Mięśowicz i Dr. A. Maciąg: Kliniczne i doświadczalne badania nad zachowaniem się substancji antytryptycznych w surowicy krwi ludzkiej. Przegl. lek. 1909.

Dr. S. Szurek: O wartości surowicy leczniczej Marmorka. Przegląd lek. 1909.

Dr. S. Szurek: Über den Heilwert des Marmorek-Tuberkulose-Heilserums. Wiener med. Wochenschrift 1909.

Dr. S. Szurek: Autoseroterapia w surowiczo-włóknikowym zapaleniu płucnej. Przegl. lek. 1909.

Prof. Dr. Franc. Ksawery Lewkowicz:

O prosówce płonicej, badania histologiczne i bakteriologiczne (z tablicą). Przegląd pedyatryczny tom I. 1908.

Prof. Dr. Franciszek Krzyształowicz:

1) O sumieniach. Nowiny lekarskie 1908.

2) Granulosis rubra nasi. Eulenburs Realenzyklopädie. T. VI.

3) Haarkrankheiten. Realenzykl. T. VI.

4) Hypotrichosis. Realezykl. T. VI. — i Prof. Siedlecki M.

Morfologia krętka błędę (spirochaeta pallida). (Przegl. skór. i wener. 1909. Warszawa).

Prof. Dr. Aleksander Baurowicz.

Zur Kenntniss des Verlaufes einer retroaurikulären Beinhautentzündung Monatschrift für Ohrenheilkunde 1909, Nr. 5.

Zur Bekämpfung des Ausbreitung des Sklerom. Referat przesłany na XVI międzynarodowy zjazd lekarski w Budapeszcie.

Prof. Dr. Wacław Chlumsky:

1) Ein neuer Apparat zur Behandlung der beweglichen Niere: Zeitschrift für Orthop. Chirurgie 1909.

2) Učebnice o příkládání dnoazu koci, Praga, 1909. 360 str.

Prof. Dr. Adam Bochenek:

Anatomia człowieka. Tom I. Kraków. Nakładem Akademii Umiejętn.

Bronisław Frenkel:

Die Kleinhirnbahnen der Taube, Bulletin de l'Académie des Sciences. Cracovie. Juin 1909.

Wydział filozoficzny,

Prof. Dr. Stanisław Tarnowski:

Monografia o Julianie Klaczce drugi tom.

Wspomnienia pośmiertne: s. p. Wojciecha Dzieduszyckiego, Karola Estreichera, Adama Krasinskiego, Heleny Modrzejewskiej.

W Seminarium literackiem, pod kierownictwem Prof. Dr. St. Tarnowskiego, wykonane były następujące prace:

- 1) Brończyk Kazimierz: Literatura religijna (polska) XVIII wieku.
- 2) Brzostowicz Kazimierz: »Wiesław« Brodzińskiego.
- 3) Kolankowski Juliusz: Samuel Zborowski w poezji polskiej.
- 4) Pollak Maryan: Wespazyan Rechowski i jego stosunek do Tajsa.
- 5) Waga Juliusz: Poezja polska satyryczna, w wieku XVI.
- 6) Zazula Włodzimierz: Felicyan (Faleński) w półroczu letniem.
- 7) Denker Jerzy: Idea Zemsty w Wallenrodzie, w Kordyanie i w Irydionie.
- 8) Grechowicz: Stosunek Sielanki Gawinińskiego do Szymanowicza.
- 9) Igieliński Antoni: Narcyza Żmichowska (Gabryela).
- 10) Jasiewicz Wincenty: Twórczość Mickiewicza.
- 11) Karpiński Bolesław: Charakterystyka Trembeckiego.
- 12) Korolewicz Wincenty: Trzy Myśli Ligenzy (Krasinskiego).

13) Nycz Franciszek: Wpływ Schillera na poezję polską (część pierwsza, do roku 1822).

14) Siemionow Włodzimierz: Leonard Sowiński.

15) Wątorski Alfred: Mieczysław Romanowski.

16) Wędkiewicz Stanisław: Franciszek Xawery Dmochowski na tle liryki współczesnej.

17) Andrzej Matyasik ukończył pracę pod tytułem »Żywiół satyryczny« w literaturze XVI wieku, która jednak nie mogła być czytana dla końca półroczna.

Prof. Edward Janczewski:

Suppléments à la Monographie des Groseilliers. I Espèces et hybrides nouveaux. Bulletin de l'Académie de Cracovie. Juin 1909.

Kazimierz Rouppert: Révision du genre Sphaerosoma. Tamże Juin 1909.

Bolesław Namysłowski: Die Strahlenpilze. (Actinomyceten) aus der menschlichen Hornhaut. Tamże. Juillet 1909.

— Przyczynek do mykologii Galicyi. Spraw. kom. fiz. 1909.

B. Namysłowski i K. Rouppert: Galicyjskie podstawczaki zbioru Grzegorza Bobiaka. Spraw. Kom. fiz. 1908.

K. Rouppert i B. Namysłowski: Żmujdzkie grzyby zebrane przez Prof. Dr. E. Janczewskiego. Spraw. Kom. fiz. 1909.

Prof. Dr. Wilhelm Creizenach:

Geschichte des Neueren Dramas Bd. IV. Hallea S. L. 1900. 702 pp.

Prof. Dr. August Witkowski:

1) Zasady fizyki. Tom I (wyd. trzecie) i tom II (wyd. drugie). Warszawa 1909.

2) O zasadzie względności. Rocznik Akademii Umiej. 1909.

W instytucie historii sztuki pod kierunkiem Radcy Dworu Prof. Dr. Maryana Sokołowskiego wykonano następujące prace:

K. Stębowska: Pasy i kobierce w Polsce.

Trzy polskie XVI-stowieczne ołtarze szafiaste.

St. Świerż: O poświęconych mieczach przez papieży królom polskim przysłanych.

N. Pajzderski: Kościół na Zdzierzu pod Borkiem.

Stef. Homornicki: Renesansowe nagrobki Tarnowskich w katedrze w Tarnowie.

Z pracowni Gabinetu geologicznego pod kierunkiem Prof. Dr. Wł. Szajnochy: wyszły drukiem następujące prace:

Prof. Dr. W. Szajnocha: Atlas geologiczny Galicyi. Zeszyt XXIII (arkusze Smorze i Dydiowa). Tekst i dwa arkusze mapy. Kraków. Nakładem Akademii Umiejętności. 1908.

Dr. K. Wójcik i Prof. Dr. J. Grzybowski: Szkic budowy geolo-

gicznej Zagłębia węglowego śląsko-krak. (Monograf. węglowego zagłębia krakowskiego Część II. Kraków 1909).

K. Wójcik: Mapa geol. wschodniej części arkusza Kraków. Atlas geol. Galicyi, dodatek do zeszytu XV 1909.

— Nowe odsłonięcie eolitu w przekopie kolejowym w Balinie koło Krakowa. Bull. de l'Acad. de Sc. de Cracovie. 1909.

Dr. W. Kuźniar: Przyczynki do geologii okolic Krakowa. Sprawoz. Kom. fizyogr. Ak. Um. Kraków, 1909.

— Eocen Tatr i Podhala I. Spraw. Kom. fizyogr. Ak. Um. Kraków 1909.

— Paleolit pod kopcem Kościuszki. Spraw. Kom. antropologicznej Akad. Umiej. Kraków 1909.

J. Jarosz: Stratygrafia wapienia węglowego okolic Krakowa. Rozpr. Akad. Umiej. Kraków 1909.

— Trylobity wapienia węglowego okolic Krakowa. Rozpr. Akad. Umiej. Kraków 1909.

B. Rydzewski: Kreda górna w Miałach koło Grodna. Spraw. Kom. fizyogr. Akad. Umiej. Kraków 1909.

S. Weigner: Dolny cenoman w Niżniowie nad Dniestrem. Rozprawy Akad. Umiej. Kraków 1909.

W Zakładzie chemii rolniczej pod kierunkiem Prof. Dr. Emila Godlewskiego wykonano prace:

Seweryn Krzemieniewski: Untersuchungen über Azotobakter Chroococcum Beijerinck. Przedstawiona już w lipcu 1908. na posiedzeniu Wydziału mat.przyr. Akad. Umiej., ale drukowana dopiero w zeszycie listopadowym Bulletin de l'Académie des Sciences de Cracovie.

Ta sama praca po polsku pod tytułem „Studia nad azotobakterem“ w IV tomie „Roczników nauk rolniczych“ Kraków 1909.

Adam Dzierzbicki: Einige Beobachtungen über den Einfluss der Humusstoffe auf die Entwicklung der Hefe und auf Alkoholgährung. Bulletin de l'Académie des Sciences des Cracovie, Zeszyt z kwietnia 1909.

Witold Stanisłowski: Beiträge zur Kenntnis des Umsatzes von P_2O_5 im Pflanzenorganismus. Bulletin de l'Acad. des Sciences de Cracovie. Zeszyt czerwcowy 1909.

Ta sama praca po polsku w IV tomie Roczników nauk rolniczych. Kraków 1909 pod tytułem „Rola kwasu fosforowego w życiu roślin, jego pobieranie i przerabianie.“

Nadto przygotowaną jest już do druku i ukaże się w rocznikach nauk rolniczych praca p. Adama Dzierzbickiego pod tytułem „Przyczynki do bakteriologii gleby.“

W II pracowni chemicznej pod kierunkiem Prof. J. Schramma wykonał J. Salibill pracę p. t.:

O działaniu bromu na trzyciorzędny orto- i para-butylotolol, oraz

o działaniu chlorowca trzeciorzędny orto-butylotolnol i trzeciorzędny butylo-benzol.

Prof. Dr. Józef Tretiak:

1) Mickiewicz i Domejko w czasach (1832—1838). Biblioteka warszawska 1908.

2) Z wycieczki na Ukrainę. Czas 7—14 stycznia 1909.

3) Ignacego Domejki: »Dusza, duch, materya, eter« z autografów wydał i wstępem opatrzył Józef Tretiak. Przegląd powszechny z marca 1909.

4) Seweryn Gósczyński, jako konspirator. Sprawozdania z posiedzeń Akad. Umiej. Styczeń 1909.

W seminaryum literackiem pod kierunkiem tegoż profesora czytane były i roztrząsane następujące prace:

Kazimiera Szafrańska: Narcyza Żmichowska i jej utwory.

Piotr Bańkowski: Mickiewicz jako krytyk literatury współczesnej.

Józef Winkowski: Jan Paweł Woronicz i jego poezya.

Oprócz tego złożone były w tem seminaryum następujące prace:

Mieczysław Smolasski: O Cyprianie Godebskim.

Zygmunt Lubertowicz: Statystyka stylu Jul. Słowackiego.

Prof. Dr. Kazimierz Żorawski:

1) Stanisław Kepiński. (Wspomnienie pośmiertne). Wiadomości matematyczne, t. XII, str. 161—167.

2) Zur Invariantentheorie der Differentialformen zweiten Grades. Dritte Mitteilung) Berichte der math. phys. Classe der königl. sächsischen Gesellschaft der Wiss. zu Leipzig Band LXI, S. 3—30.

3) Über konforme Abbildungen der Flächen. Bulletin international de l'Académie des sciences de Cracovie. Classe des sciences math. et nat. 1909, p. 311—334.

W seminaryum Prof. Żorawskiego:

W. Stożek: O całkowaniu pewnych równań różniczkowych zwyczajnych rzędu drugiego. Prace mat. fiz. t. XIX, str. 1—16.

Prof. Dr. Maurycy Rudzki:

Podręcznik p. t. »Fizyka ziemi« nakładem Akademii Umiejętności (str. XI + 539).

Prof. Bienkowski Piotr:

a) De ephēbi Attici capite Cracoviensi (Wiener Eranos 1909).

b) Jak Grecy ustawiali pomniki? (Przegląd Polski, Maj 1909).

W seminaryum archeologicznem, zostającym pod jego kierunkiem i dozorem przedłożono następujące prace na piśmie:

Werner Jerzy: a) De graeco-aegyptiis imaginibus in colonia, cui El Fayum nomen est, repertis et in Museo principum Czartoryski Cracoviae asservatis.

b) Brązowy posążek Izidy w muzeum XX. Czartoryskich.

Kłosowski Wład.: a) O τέτυγες u Homera i u późniejszych pisarzy.
b) Eurypidesa Ifigenia w Taurydzie w świetle greckich waz.
Dąbrowski Miecz.: O lecytach ateńskich w posiadaniu prof. M. So-
kołowskiego w Krakowie.

Streizenberg Leon: O dwóch lecytach ateńskich w muzeum XX.
Czartoryskich.

Soboń Karol: Wleczenie trupa Hektora na wazach greckich.

Wantuch Andrzej: O rytonie glinianym w krakowskim muzeum.

Zmarzły J.: De duobus fragmentis vasorum Panathenaicorum, quae
in museo principum Czartoryski 1319 a et 1319 b notantur.

Brach Walery: O naczyniach attyckich w formie główek ludzkich.

Galas Piotr: Wyprowadzenie Cerbera z podziemia na wazach staro-
greckich.

Podoba Jan: Miedziane monety starorzymskie w Muzeum XX. Czar-
toryskich.

Krokiewicz Adam: Walka Eteoklesa z Polyneikesem na urnach
etruskich.

Jabłońska Franciszka: O dwóch naczyniach z Kanossy w muzeum
XX. Czartoryskich w Krakowie i Gołuchowie.

Pluciński Kazimierz: Boreasz i Oreityja na wazach greckich.

Prof. Dr. Waleryan Klecki:

1) Studya nad rasami i odmianami bydła rogatego w Polsce. Serya 2.
(Bydło podwisłańskie z Wójczy). Sprawozd. Kom. fizyogr. Akad. Umiejętności
T. XLIII 1909.

2) Rasy bydła w Galicyi zachodniej. Część III (16 gmin powiatu rop-
czyckiego Tygodnik Rolniczy 1908.

3) Rasy bydła w Galicyi zachodniej. Część IV (powiat niski) Tygodnik
Rolniczy 1908.

Dr. Feliks Rogoziński, asystent, wydał przekład na język polski
podręcznika Prof. Dr. O. Kellnera »Zasady nauki żywienia zwierząt domo-
wych« Kraków 1909.

Dr. Andrzej Berezowski: Pochodzenie siwego bydła stepowego
w świetle dotychczasowych badań, oraz nowych poszukiwań archeologicznych
na południu Rosyi. Roczniki nauk rolniczych. Tom IV. Zeszyt I (1909).

Stanisław Świdziński: Porównanie metody oznaczania tłuszczu
w mleku „Sal“ z metodą acidbutyrometryczną. Roczniki nauk rolniczych, tom
IV. Zeszyt I. (1909).

Prof. Dr. Stanisław Krzyżanowski:

Pod jego redakcyą ukazały się:

Rocznik Krakowski t. X. i XI.

Studya historyczne ku czci Prof. Zakrzewskiego... Kraków 1908.

Sprawozdanie Dyrektora Archiw. akt. danych m. Krakowa za r. 1908.

Przedstawił na posiedzeniu Wydziału hist. fil. Akad. Umiejętności w d. 17 maja 1909 pracę p. t. *Regnum Poloniae*.

Prof. Dr. Wład. Natanson:

1) On the elliptic polarization of light transmitted through an absorbing naturally active medium, *Bulletin Int. de l'Acad. d. Sciences de Cracovie*. Octobre 1908.

2) Note Supplementary to a Paper on the elliptic polarization of light transmitted through an absorbing naturally active medium. *Bulletin Int. de l'Acad. d. Sciences de Cracovie*. Janvier 1909.

3) Sur la polarisation elliptique de la lumière transmise à travers un milieu absorbant et doué du pouvoir rotatoire. Traduit du Bulletin de l'Acad. d. Sc. de Cracovie par le Comte de Baillehache. *Journal de Physique*, Mai 1909. (Vol. VIII. pp. 321—347).

Prof. Dr. Hoyer Henryk:

1) Injektion der Blut- und Lymphgefäße. *Enzyklopädie der mikrosk. Technik*. II Auflage Berlin-Wien 1910.

2) Eine neue Vorrichtung zu Injektionen. *Zeitschr. für wiss. Mikroskopie* B. 25, 1908.

Z zakładu anatomii porównawczej pod kierownictwem **Prof. H. Hoyera** wyszły następujące prace:

Kiernik E.: *Chilodon hexastichus* nov. sp., ein auf Süßwasserfischen parasitierendes Infusorium, nebst Bemerkungen über Vakuolenhautbildung und Zellteilung. *Bull. Ac. Sc. Cracovie* 1909.

Mierzejewski Wł.: Beitrag zur Entwicklung des Lymphgefäßsystems der Vögel. *Bull. Ac. Sc. Cracovie* 1909.

Poliński Wł.: O asymetrii czaszki walenii. *Kosmos* 1909.

W zakładzie mineralogicznym prace:

Prof. Dr. Józef Morozewicz ogłosił drukiem następujące rozprawy:

1) O haczetynie z Bonarki pod Krakowem. *Bullet. Intern. Kraków. Ak. Umiejętności*.

2) Wyodrębnianie ziem rzadkich z mariopolitu. *Tamże*.

3) O stellerycie, nowym mineralu zeolitowym. *Tamże*.

Ze współudziałem p. Z. Starzyńskiego:

4) O haczetynie i jego Bonarskiem złożu. *Kosmos* 1909.

Ze współudziałem p. Wł. Pawliły:

5) Z mineralogii i petrografii Tatr. *Tamże*.

Dr Z. Rozen asystent Zakładu Min.:

6) Dawne lawy W. Ks. Krakowskiego. *Rozprawy Ak. Um.* 1909.

7) O wieku geologicznym krakowskich melafirów. *Kosmos*. 1909.

Prof. Dr. Jan Łoś:

1) Pochodzenie wyrazu »kobieta«. *Mat. i prace Komisji językowej Akademii Umiejętności*, IV.

2) Stosunek zdania do innych typów morfologicznych. Kraków, 1909, (wyd. Akad. Um.).

3) Recenzja pracy Fr. Krczka „Grupy dźwiękowe polskie tart i cir(z)ć“ *Prace Filologiczne* VI.

4) Recenzje prac: A. Babiaczyka „Lexikon zur. altpoln. Bibel 1455“ i Buddego „Lekcii po istorii russkago jazyka“. *Rocznik Slawistyczny* I.

5) Dwa artykuły o życiu i pismach Wl. Nehringa. *Czas* 1909, Nr. 19. i *Kraj* 1909, Nr. 3.

Prof. Dr. Jerzy hr. Mycielski:

Prace oryginalne:

1) Stosunki kanclerza Zamoyskiego ze sztuką i z artystami. (Kraków, 1908 r.).

2) Inwentarz skarbcza Janusza i Ronrada książąt Mazowieckich z 1494. Kraków, 1908).

3) Kilka nieznanych obrazów mistrzów zagranicznych w polskich zbiorach. Odczyt miany we Lwowie 21 lutego 1909 r. (Lwów, 1909, str. 20).

Referaty Akademii Umiejętności:

1) Nieznany obraz (Ecce Homo) Antoniego von Dycke w Polsce.

2) Początki malarstwa flamandzkiego w Polsce i twórczość Franciszka Lexyckiego.

3) Pierwszy obraz Rubensa w Polsce z r. 1620 (w kolegiacie św. Mikołaja w Kaliszu).

4) Stosunki polskiego dworu z Rubensem i jego wpływ na malarstwo w Polsce (1624—1650).

Prace wykonane w ćwiczeniach praktycznych z historii sztuki w ciągu r. 1908—1909:

1) A. E. Balcera: Cyprian Norwid i jego twórczość artystyczna.

2) Mieczysław Dąbrowski: Michał Płonki jako rytownik i jego stosunek do Aembrendta i jego rycin.

3) Mieczysław Skandlik: Tomasz Dolabella i jego twórczość artystyczna w Krakowie.

Prof. Dr Tad. Garbowski:

1) Organizm a społeczeństwo. Wydanie lit. wykładów przez Koło Fil. U. U. J. W komisie u Gebethnera. 1909.

2) Die Organismen und das anorganische Weltbild. Erkenntnis-Kritische Materialien zur wissenschaftlichen Philosophie. Leipzig, J. A. Barth 1910.

Pod kierunkiem tegoż:

St. Kopeć: Experimentaluntersuchungen über die Entwicklung der Geschlechtscharaktere bei Schmetterlingen. Bull. de l'Acad. des Sciences de Cracovie, Novembre 1908.

Prof. Dr. Michał Siedlecki:

Über Bau, Lebensweise und Entwicklung des javanischen Flugschabes.
Bull. de l'Ac. des Sc. Cracovie 1908.

Pod kierunkiem Prof. Siedleckiego złożono:

Henryk Raab: Actinomyxidia i Hoplosporidia (referat zbiorowy) —
Kosmos 1909, oraz szereg streszczeń umieszczonych w »Kosmosie« i »Wszech-
świecie z 1909 r.

Władysław Majewski: Z życia termitów (referat). Wszechświat 1909.

Prof. Dr. Ludwik Bruner (wspólnie z Prof. St. Tolłoczka, Lwów),

1) Ewolucja materii, Zarys nauki o promieniotwórczości. Kraków
1909, str. 144.

2) Ćwiczenia chemiczne. Warszawa, M. Arct 1909 str. 132.

3) Chemia nieorganiczna. Wydanie III. Warszawa-Kraków. Gebethner
i Sp., Str. 321.

4) Chemia organiczna. Warszawa. Kraków. Gebethner i Sp. Str. 262.

L. Bruner i J. Zawadzki:

5) O równowagach między siarkowodorem a solami metali. Kraków,

Bull. Intern. Ac. de Cr. 1909 (Lipiec).

6) O wspólnem strącaniu siarczku talu z innymi siarczkami grupy siar-
kowodorowej. Bull. Intern. Ac. 1909 (Lipiec).

L. Bruner i J. Vorbrodt.

7) O wpływie środowiska na tworzenie się szmerów. Bull. Intr. Ac. de
Cr. 1909 (Luty str. 221—238).

— i S. Czarnecki:

8) Dalsze przyczynki do kinetyki bromowania. Bull. Inter. Ac. de Cr.
1909. Lipiec.

— i Łahociński:

9) O fotochemicznym działaniu następczem. Bull. Inter. Ac. de Cr.
1909 (Lipiec).

Oraz następujące prace, wykonane przez uczniów samych:

Antoni Galecki: 1) O roztworach kolloidalnych. Kosmos, 1909, ze-
szyt 3—4.

2) Eine Wiederbestimmung der Wertigkeit des Berylliumo durch Kol-
loid-Versuche (Zeit. fer. Electrochemie 1908, 767).

J. Zawadzki: Teorya dysocjacji elektrolitycznej w roztworach nie-
wodnych. Kosmos 1908 (575—604).

Prof. Dr. Talko-Hryniewicz:

1) Przyczynek do antropologii dzieci chrześcijańskich i żydowskich na
Ukrainie. (Mater. Komis. antr.-arch. i etnogr. Akad. Um. w Krakowie, T. X.
1908 r.).

2) Kilka słów w kwestyi czaszek pochodzących z epoki scytyjsko-sar-

mackiej i o spotykanych w okresie historycznym kształtach pokrewnych z Homo primigenius. (Światowit, T. VIII Warszawa).

3) Niekotorija dannija o wiesie mozga żitielej zabajkałja. (Trudy Troick-Kiaht: Otdielenia Imper. russk. Geograficzeskago Obszczestwa. T. IX. zesz. 2. Petersb. 1909).

4) Ludy Azji środkowej (Materiały do antropologii mongoło-chalchów, mongoło-Buriatów i Tungusów. (Streszczenie obszerniejszej pracy przygotowanej do druku). (Rozprawy Wydz. Matem.-przyrodn. Akad. Um. w Krakowie 1909).

5) Ustrój lekarski na Rusi Moskiewskiej do czasów Piotra W. (Streszczenie pracy N. I. Nowomberskiego: „Wraczebnje strojenie w Do Pietrowskiej Rusi. Tomsk. 1907. str. 387) (Przegl. lekarski NN. 36—40. 1908).

6) Pamięci Teodora Ernesta Namy. (Tamże N. 15. 1909).

Doc. Dr. Leon Kulczyński:

Pogląd na ustrój dzisiejszych szkół średnich w rozmaitych krajach. 1908. (Odbitka z Muzeum).

Z. Lindner. Wykład Psychologii empirycznej. opracował Dr. Leon Kulczyński. Wyd. 2. w części zmienione według nowszych zapatrywań, Kraków. Nakładem autora. 1909.

W konwersatorium pedagogicznym pod kierunkiem Dr. Kulczyńskiego.

Radlińska Helena: »Współczesna szkoła elementarna« i »Metodyka nauczania historii«.

Włach Władysław: »Nauczyciel szkoły średniej«.

Kołodziejczyk Edmund: »Ellen Key« i »O działalności Brodzińskiego jako nauczyciela«.

Plezia Jakób: »Rodzina i szkoła jako czynniki wychowawcze«.

Bolek Adolf: O sposobie kształcenia i utrzymywania uwagi.

Węgrzynowicz Maryan: Lay. Pedagogika doświadczalna.

Piekarczyk Stanisław: Elementarne wykształcenie u Greków.

Dłuska Marya: Thorndicke. Pomiar charakterystycznych cech umysłu.

Siemionow Włodzimierz: Uwagi nad samokształceniem i samodoskonaleniem nauczyciela.

Hieriadin Józef: O rozbudzaniu zainteresowania.

Fielek Franciszek: O przyswajaniu wiedzy.

Siestrzenciewicz Ludwika: Koedukacya. Psychologiczne podstawy w nauczaniu obcego języka; i Okresowość u dziewcząt a chłopców.

Gawełek Franciszek: Poglądy Locke'a na wychowanie; i O pierwszych podstawach i zasadach wychowania.

Czernecka Genowefa: Jakiem było i do czego zmierzać powinno wychowanie kobiet.

Mazur Teofil: Trentowski jako pedagog.

Jasiewicz Wincenty: Uwagi o wychowaniu dziecka.

Szaultrich Władysław: Stanowisko pedagogiczne Platona.
Cukrzyński Józef Szczepny: Ruch piśmienniczy wśród młodzieży i znaczenie jego dla szkoły średniej.

Dattnerówna Sura: Herder jako wychowawca.

Kapatka Kazimierz: Poglądy pedagogiczne Goethego (Wilhelm Meister).

Dziobon Jan: Nauki przyrodnicze a psychologia.

Mac Władysław: Psychologiczna analiza objawów woli.

Brończyk Kazimierz: Wykład literatury polskiej w wyższych klasach.

Waga Julian: Psychologiczne podstawy nauki języka ojczystego.

Wątorski Alfred: Lektura dla młodzieży.

Dobruchowski Maryan: Foerster. Szkoła i charakter.

Doc. pryw. Kazimierz Nitsch:

1) Końcówce on, oł, oj w polszczyźnie literackiej i ludowej. (Zbornik u stawu Vatróslava Jagića).

2) Dialekty polskie Śląska. (Materiały i prace Komisji językowej Ak. Umiej. t. IV).

3) Recenzje prac slawistycznych Vondráka, Lorentza, Kulbakina Czambela. (Rocznik slawistyczny, t. I).

4) Langues slaves occidentales. Aperçu des travaux. L'Année linguistique, t. III.

Nadto w listopadzie 1908 wyszedł:

Rocznik slawistyczny (Revue slavistique), wydawany przez J. Łosia, L. Mańkowskiego, K. Nitscha, i J. Rozwadowskiego. T. I.

Doc. pryw. Dr. Wacław Sobieski:

»Polska a hugonoci po nocy św. Bartłomieja« (w druku) i wygłosił w auli uniwersyteckiej odczyt p. t. »Na Wawelu a na Kremlu« wydrukowany następnie w Tygodniku Ilustrowanym.

